

První dějství

(Velký sál berlínského kancléřství. V pozadí scény je balkon. Na balkoně stojí Hitler, je oblečen do žaketu, obrácen čelem k zadní straně jeviště a řeční. Do jeho projevu se prolínají ovace davů. Po Hitlerově pravici stojí Röhm v uniformě úderných oddílů SA, po levici Strasser v civilním obleku, oba stejně jako Hitler jsou otočeni zády k divákům.)

Hitlerův projev a ovace davů začnou již před zdvižením opony a pokračují plynule i po jejím rozevření.)

Hitler: Jak všichni dobře víte, naše vlast se právě teď vymaňuje z období pokořujícího ponižování a vykročila k novým zítřkům, k nezávislosti a budování. Jen si připomeňme dobu před rokem osmnáct, takový rok šestnáct ke konci světové války. Já jsem se tenkrát účastnil bojů jako neohrožený voják, byl zraněn a léčil se v berlínské posádkové nemocnici. A vše ve mně vřelo vášnivým hněvem. Nakažlivý bacil, který po válce rozložil ducha německého národa, se již tehdy nebezpečně rozbujel. Poctivý voják se v posádkové nemocnici stával terčem posměchu, zatímco muž, který se tam ocitl jen proto, že si sám schválně roztrhl ruku o zátarasy z ostnatého drátu, se svou zbabělostí přede všemi ještě holedbal! A kdyby se jen holedbal! Dokonce prohlašoval, že jeho čin je mnohem hrdinštější, než padnout v boji smrtí statečného, zmužilého vojáka! Co si o něčem, takovém myslíte vy, soukmenovci? Příznaky poválečného marasmu se na domácí frontě začaly projevovat již během války. Všechen, ten poválečný rozpad hodnot, pacifismus zbabělců, demokracie vydávající puch odpornější než řitní otvor, spiknutí, židů jásajících nad porážkou vlasti, sprosté intriky komunistů - to vše bez rozdílu se začalo projevovat již v oněch dnech. Ach! Padlí šlechtní hrdinové z bojišť byli valkýrami uvedeni do zlaté síně Valhaly, ale když jejich duch znovu procitl a spatřili, v jakém stavu je jejich vlast Německo, určitě prolili proudy slz! Na kazetovém stropě ze štítů a na sedadlech z brnění se odrážely nejen pablesky plamenů z desek stolců, ale i kovové dunící ozvěna žalostného nářku... I tomu je ale teď již konec. Dnes už tady není místa pro falešný sebeklam, poraženectví a špinavosti, vzduch se pročistil! Od ledna minulého roku, kdy jsem se ujal úřadu ministerského předsedy, bohové svěřili do rukou mé vlády velké poslání - opravdovou věrnost této zemi. Komunistická strana sama sobě vykopala hrob svým odporným zločinem, zapálením Říšského sněmu. V našem sněmu dnes již komunistická strana, ta banda vlastizrádců, není. Není tam ani sociální demokracie, společenství lidí bez sebemenšího vlasteneckého citění, Není tam ani katolická strana Centrum, doupe oportunistu. Je tam pouze naše National-sozialistische Deutsche Arbeiterpartei, dědička světlých tradic naší vlasti a zástita budoucnosti silného Německa!

(Zhruba uprostřed tohoto projevu přijde na scénu zestárlý Gustav Krupp, opírající se o hůl. Na okamžik se zastaví a zaposlouchá do projevu, ale pak zívne, popojde do středu jeviště, usadí se čelem přímo k divákům na pohovku stojící v levé části jeviště a nějakou dobu se očividně nudí. Nakonec udělá gesto směrem k Röhmovi, ale Röhm se ani neohlédne. Po chvíli se Röhm otočí, všimne si jeho posunků a opatrně, s ohledem na Hitlera, opustí své místo, přijde do popředí scény a dá se s Kruppem do hovoru právě ve chvíli, kdy se ozvou výše uvedená závěrečná Hitlerova slova. Projev spolu s ovacemi i nadále pokračuje, avšak současně s tím, jak začne rozhovor mezi Kruppem a Röhmem, přestane být Hitlerův hlas slyšet a pokračuje jenom jeho gestikulace.)

Röhm: Přišel jste zase překážet Adolfovi v projevu?

Krupp: Jeho projevy vychutnám líp ze zákulisí, než když je mám poslouchat zvenčí. Árie dobré primadony se rozléhají až do zákulisí. Mou rolí odjakživa bylo čekat s kyticí v ruce vzadu za oponou.

Röhm: Dnes jste také přinesl květiny?

Krupp: Zajisté, květiny ze železa. Röhm, vy lidi zvané kapitalisti šmahem odsuzujete jako reakcionáře, ale alespoň co se našich Kruppových závodů a mne, jejich ředitele, týče, my jsme se nikdy neodchýlili od svých postojů a zájmů. Až dosud jsme se vždy řídili vůlí železa, železným srdcem a snem, který si železo vysnilo. Vy si myslíte, že mělo železo radost z toho - stejně jako náš podnik od konce války -, že se z něho dělaly promítačky pro kinematograf, kontrolní pokladny a hrnce? Vy si myslíte, že sen, který si železo malovalo, byl vyplněn, když rozměněno na drobné, se ocitlo v bezradných a ustrašených prstech žen a hokynářů? Rodina Kruppů musí sen železa za každou cenu uskutečnit.

Röhm: Tak proč ho neuskutečníte?

Krupp: Vám se to jako vojákovi snadno řekne.

Röhm: Ano, já jsem voják. Ale rozhodně nepatřím k těm náfukům z Reichswehru, kterým se pod metály natřásají tlustá panděra a co si dávají šlofíček po obědě. Jsem pro životaschopnou armádu, mladou, divokou, nemající z ničeho strach, nenasytnou a lačnou jídla i pití, schopnou podle nálady rozkopnout výkladní skříně obchodů, ale taky se postavit na stranu utlačovaných a prolít za ně krev, armádu plnokrevných, ale zároveň rytířských rváčů.

Krupp: To jsou základní rysy vašich úderných oddílů SA, že.

Röhm: Ano, a já jako velitel oddílů SA sním o tom, že se takovéto vojenské jednotky stanou jádrem německé armády a vyženou všechny ty generály s cukrovkou. ... A pak že prý posláni úderných oddílů již končí...

Krupp: Kdo to říká?

Röhm: Adolf. Ne, ne, Adolf si nic takového nemůže myslet. Ale ti, co mu to našeptávají.

(V tuto chvíli se začne opět ozývat Hitlerův projev a rozmluva mezi Kruppem a Róhmem přestane být slyšitelná.)

Hitler: Jenže, soukmenovci, taková revoluce nemůže pokračovat donekonečna, kdyby se věčně protahovala, přivodilo by to krach národního hospodářství. Německo se nesmí znovu ocitnout v období hladu, inflace a rumišť. Kdyby k něčemu podobnému došlo, jen bychom tím vědomě hráli do rukou nepříteli. Právě teď započala zářivá epocha budování. Divoké proudy revoluce, jež protrhly hráze, je třeba svést do bezpečného řečiště zvaného „pokrok“. Naše strategie nespočívá v tom, co nám radí zbedněnci, šílenci a jim podobní rozvratníci. Nabádá nás, abychom své Bohem dané, spravedlivé ideály uskutečňovali moudře, pozorně a krok za krokem. Pravými socialisty jsou ti, kdo jsou si vědomi, že neexistuje vyšší ideál než blaho vlasti, kdo správně chápou slova naší velebné hymny „Deutschland, Deutschland über alles“. Soukmenovci! Právě nastala doba, kdy se celý národ musí semknout v jednotnou sílu, místo pušek pozvednout železná kladiva a pustit se do boje za znovuvybudování slávou ověnčeného, velkého Německa!

(V tuto chvíli přestane být Hitlerova řeč slyšitelná a zvuk se znovu přesune na rozhovor v přední části jeviště.)

Krupp: Tak tentokrát to tedy jsou kladiva. Zdá se, že se k jeho sluchu přece jen donesly nářky těžkého průmyslu v Essenu, lamentující, že „Hitler nás vede do zkázy“!

Röhm: Ale Adolf je dobrý chlap! Od té doby, co se nasadil do žaketu a fraku, se z něj sice stal nesnesitelný parádník, ale stejně jako dřív má v sobě mnoho dobrých stránek. Je to upřímný přítel a kamarád.

Krupp: A proč vás ten váš dobrý kamarád pořád ne a ne jmenovat ministrem?

Röhm: Uvažuje o tom svým způsobem. Ale sotva nedávno se chopil moci, a tak měl svázané obě ruce i nohy a nic z toho nebylo, protože bojoval sám proti ostatním, zatím připravuje půdu pro to, aby mě nakonec mohl uznat jako ministra.

Nejhorší je Göring. Ten blázen posedlý metály. Jediné vyznamenání, které má opravdu za osobní zásluhy, je medaile pruské armády „Pour fe Mérite“, ale od té doby, co loni v létě od prezidenta dostal generálskou hodnost, je doslova v extázi a začal si hrát na mluvčího německé armády. Právě on vrazil klín mezi úderné oddíly a Reichswehr. A nadto! Taková podlost! On prohlásil, že oddíly SA už nejsou potřeba a že je rozpustí. Copak může něco takového udělat? A mě úplně pominul, mě, který velí třímilionovým úderným oddílům, jednotkám desetinásobně silnějším, než je armáda! Mě! Když jsem přebíral velení, měly slabých deset tisíc mužů, a já za pouhé tři roky jejich počet zvedl na tři miliony!

Krupp: Röhme, vás přece nikdo nemůže z vašeho hradu vypudit. Pro orla, jako jste vy, je přece vojenská uniforma peřím i křídly. Nedokázal byste dál žít, kdyby vám to peří a letky oškubali. A i kdyby se jim to podařilo, pak by jim stejně nezbylo, než aspoň orla vycpat.

Röhm: To se ví, jsem tělem i duší voják. Než bych spal v pyžamu, to radši spím v tomhle (*zatahá se za uniformu*), vojenský stejnokroj se mi už zadřel do kůže. Už jako kluk jsem po něm toužil a myslel jen na jediné: že se stanu vojákem. Dovedete si představit, jak mi bylo, když jsem před deseti lety odcházel z pozemního vojska. Jako by mě řezali za živa! Ale teď jsem pochopil, že když armádu, postrádající revolučního ducha, necháme na pospas těm armádním hlupákům, kteří se dodneška nechají komandovat pruskými generály, tak prohrajeme i příští válku!

Krupp: Ale ale, snad to není tak hrozné, vybudoval jste přece vojsko svých snů, obrovskou třímilionovou rodinu jménem úderné oddíly SA.

Röhm: Jenže se s těmi třemi miliony zachází jako s odpadky a příživníky.

Krupp: Netlačte na věc tolik. Co nevidět bude lip.

Röhm: Pane Kruppe, muž jako vy, od dětství vychovávaný v hedvábných košilkách, nezná tu osvěžující krásu armády.

Krupp: To opravdu neznám, ale znám železo. Železo, tavené v žáru tavících pecí, sní o chladných nocích ve vojenských kasárnách.

Röhm: Armáda je pro muže pravým rájem. V mosazných paprscích vycházejícího slunce, pronikajících větvemi stromoví, se leskne polnice ohlašující budíček. Plavé vlasy mladých mužů ve vyrovnaných řadách při ranním nástupu odrážejí zář jitřního slunce a jejich ocelově modré zornice překypují ničivou silou, jež se v nich nashromáždila během noci. Z mohutných hrudí vypjatých v ranním vánku prýští hrdost a božskost mladých šelem. Vyleštěné pistole a holínky hovoří o nově probuzené žízňivosti železa a kůže. Ti mladí muži všichni do jednoho vědí, že jen přísaha hrdinné smrti si může dělat nárok na krásu a přepych, na bezuzdnou destrukci i radovánky.

Ve dne vojáci díky maskování splývají s přírodou, stanou se keři a stromy dštícími oheň, smrtonosnými trsy trávy. A večer, všechny bez rozdílu zablácené a zbrocené potem, drsně přivítá neosobní vlídnost vojenských ubikací. Mladí muži, na jejichž tvářích se stále ještě jako zář zapadajícího slunce odráží i zkáza, kterou ve dne rozsávali, se při čištění svých zbraní, uprostřed pachu oleje, utvrzují ve svých pocitech barbarské lyriky, jíž nasákla jejich těla, i v pocitech sounáležitosti ke společenství modročerného kovu a divokých šelem, jež v podstatě vládne tomuto světu. Vlídny hlas trubky, ohlašující večerku, svými hladkými kovovými prsty něžně pohladí a uspí dlouhými brvami překryté zornice mladých mužů, kteří si přitáhli až pod bradu hrubé vojenské houně.

Vojenský život, který obráží všechny charakteristické vlastnosti mužů a v němž je mužnost vždy stavěna do popředí, však uvnitř vnější skořápky tají i měkké tělo sladké, vlahé ústřice. Právě tento něžný duch, duch vzájemné přísahy společně žít i umírat, je girlandou, jež spojuje napohled tvrdé a strohé válečníky. Jak račte vědět, i majestátní zlatohlávek goliáš se krmí cukrovou vodou.

Krupp: A Röhme, co je posláním těch vašich úderných oddílů?

Röhm: Revoluce. Nekonečně se obnovující revoluce. Dá se říci, že oddíly SA jsou plovoucím rypadlem, Jsou silným a udatným jeřábem, určeným k tomu, aby z mořského dna vytahoval bahno a mořské dno stále víc a víc hloubil. Tak, aby jím mohly proplouvat mnohem větší lodi než dnes.

Krupp: Znamená to, že spolu s tím bahnem vytahujete i mrtvolky?

Röhm: Občas i živé lidi. Pane Kruppe, my at' chceme či nechceme, ale každopádně vždy odvážně strkáme kovový drapák do bahna amorálního, prohnitého, zpátečnického, zahálčivého a již od pohledu odpudivého internacionalismu. A nemůžeme přestat, dokud tím drapákem nevytáhneme dočista všechno.

Krupp: Aby mohly proplouvat větší lodě...

Röhm: Tak jest! Aby mohly proplouvat mnohem, mnohem větší lodě.

(Oba se odmlčí. Tuto pomlku vyplní ovace davů.)

Krupp: Aspoň jsem dobře pochopil, co je pro vás důležité, co považujete za „armádu“... Jenže..., Hitler uvažuje také tak?

Röhm: V době našich bojů v Mnichově byl nepochybně mým druhem. Podívejte, teď se z něj sice stal trochu moc velký švihák, ale i dnes je mým kamarádem ve zbraní.

(Vzpřímí se a jako přitahován vyšší silou znovu odchází k místu po Hitlerově pravici a zůstane vedle něho stát, zády k divákům.)

Hitler: A tak, soukmenovci, slavný zápas německého národa vstoupil do nové etapy. Rudé nebezpečí je již do kořenů vymýceno a naše traktory dorazily do pokojných rovin. Hlavním úkolem, který před námi v této nové etapě stojí, je výchova. Škola, která bude vychovávat německý národ hodný nového, mocného Německa. Už nepotřebujeme nikoho z těch nedomrlých profesorských hnidopichů. Už nepotřebujeme intelektuály bez kulek v kalhotách, co z obav o vlastní kůži hystericky vykřikují cosi o pacifismu, protože neuzvednou ani pušku. Už nepotřebujeme zrádovské učitele, co křiví a negují dějiny naší země a vtloukají mládeži dc hlav doktríny zkázonosné pro naši vlast. Německým učitelem je ten, kdo z chlapců vychovává mladé muže, kteří jsou smělí a krásní jako Wotan a na bílém oři dokáží vzlétnout až k nebesům! Nemám pravdu? Jeden každý z vás osvícených nechť se stane učitelem a ujmě se úkolu vychovávat těch několik milionů lidí, kteří se ještě nestali oddanými stoupenci naší strany. A právě na úsvitu dne, kdy toho bude dosaženo, nabude socialistická revoluce v naší zemi tvrdosti žulového kvádru!

(Krupp během této řeči opět dává najevo znužení, ale pokouší se posunky upoutat Strasserovu pozornost. Strasser si nakonec jeho gest všimne, přijde ke Kruppovi a v okamžiku, kdy zazní slova „tvrdosti žulového kvádru“, se s ním dá do hovoru.)

Strasser: Máte něco na srdci, pane Kruppe?

Krupp: Ale ne, jen nevycházím z údivu, že vy a Röhm, kteří se máte rádi jako kočka a pes, stojíte společně bok po boku Hitlerovi.

Strasser: Mně je to taky divné. Hitler, který si mě celou dobu držel daleko od těla, mě sem najednou zničehonic povolal, a tak jsem přijel - a co vidím! Röhm byl zřejmě povolán stejně jako já, a tak nám nezbylo, k vlastní nelibosti, než se setkat tváří v tvář. A nadto, jak to má Hitler ve zvyku, jsme byli přinuceni během toho jeho nekonečného řečnění jen mlčky čekat a rozhovory s ním byly odloženy na později. Všechny důležité porady se pak určité odbudou během pár minut. Ale o čem se bude jednat, to nevím,

Krupp: Tak to vám nezávidím. Nu ale, Strassere, o co myslíte, že půjde?

Strasser: Bezpochyby se budeme radit, jak se jednou a provždy zbavit takových reakcionářů a kapitalistů, jako jste vy.

Krupp: No to je mi ale komplement! Čím víc mě někdo potřebuje, tím špinavějšími nadávkami mě častuje, vidíte? Už to jsou dobré dva roky, co po Hitlerově roztržce s vámi jsme si oddechli, a abychom zachránili tvář doktora Schachta, zaručili jsme se za dluhy nacistické strany, ostatně zase ne tak ohromné. Podle mne tu dnes nacismus existuje právě jen díky tomu. Vám se v podnikatelských kruzích přezdívá „apoštol bídy“. S národním hospodářstvím si nemůže zahrávat muž, který neumí nic jiného než huntovat dělnictvo.

Strasser: Ale nezdá se vám, že má chvíle se zase přiblížila? Straně hrozí bezprostřední nebezpečí. Rok 1932 se možná znovu zopakuje a přihraje mi ještě mnohem vyšší karty.

Krupp: Ve vašich slovech je zrnko pravdy. Dobře chápu, co tím chcete říct. Ale neříkejte to nahlas. Lidé z Kruppovy rodiny trpí hluchotou, když je třeba.

Strasser: Mé smýšlení se od dob, co jsem se po demobilizaci oženil a otevřel si v Landshutu lékárnu, ani v nejmenším nezměnilo. Karty v mých rukou jsou stále jedny a tytéž, záleží jen na tom, zda se Hitlerovi zachce jich využít, nebo ne. Víte, pane Kruppe, tak jako vy jste zbrojař, tak já jsem lékárník. Rozdíl je jen v tom, zda vpálíte někomu kulku do břicha, anebo zda zachraňujete člověku život, a podle toho nám jdou i obchody buď dobře, nebo bídě. To je vše. Jenže léky, co já prodávám, báječně zabírají a vrací do života i lidi na prahu smrti. I když nepopírám, že mají více či méně také vedlejší účinky. Je nezbytně nutné, aby byl těžký průmysl a ohromné nemovitosti, jako jsou ty vaše, v zájmu cílů socialismu v naší zemi zkonfiskovány státem. Chceme, abyste i vy a vám podobní oblékli montérky (*myslím, že vám určitě moc slušet nebudou*) a hezky hbitě, než co byste vykouřil prvotřídní doutník, se naučili aspoň dělat u soustruhu.

Krupp: Chcete tím snad naznačit, že straníci budou jezdit v kolonách mercedesek na letní byty a já se mezitím budu hrbit nad soustruhem?

Strasser: Hitler s tím pořád není srozuměn, ale to je přesné to, v co Německo doufá, pane Kruppe. Nesobecká služba vlasti a rázné Činy, nejen plané řeči! Lidé jako vy by měli jít příkladem, vrátit zemi své válečné zisky, otevřít své vinné sklepy a pohostit v nich masy lidu, zpřístupnit své obory a lovecké revíry, kde se opičíte po Anglii, místo šampaňského byste měli pít dobré a chutné mléko z německých pastvin.

Krupp: Pít mléko, tak se roznemůžu.

Strasser: Totéž prohlásil kdysi Röhm. Ten chlap, i když je na to už trochu starý, si pořád jen hraje na vojáčky a pěstuje si tam právě ty mladíky, co neumějí pít nic jiného než alkohol. Kam potom Německo v budoucnu spěje? Röhm chce být nejmužnějším mužem mezi všemi muži, a taky pořád jen nasává.

Krupp: Zatímco vy jste socialista, který sází na zdravou budoucnost milovníků mléka? Myslíte tím budoucnost mléčné barvy? Uf uf! To ztrácím chuť žít dál.

(.....)

Hitler: Spojíme své paže a vykročíme vpřed k budoucnosti. A vy mé budete následovat! Stanu se vaším vůdcem, průzkumníkem, odstráním jednu po druhé všechny překážky, které nám budou stát v cestě, s nasazením vlastního života odpálím všechny nebezpečné našlápné miny, zajistím, aby nikdo v našich mohutných pochodujících řadách nevypadl z rytmu! Ať žije Německo! Ať žije Německo! Heil!

(Strasser se mezitím už zase vrátil na své místo po Hitlerově levici a zůstal vedle něho stát. Po nějakou dobu se ozývají nekonečné ovace davů, provolávajících „Heil Hitler!“. Také Krupp váhavě a neochotně povstane. Hitler se otočí směrem k divákům, kapesníkem si stírá pot a ve tváři má výraz, jako by se ještě neprobral ze své euforie.)

Krupp: *(kráčí do nitra jeviště a natáhne pravici, aby Hitlerovi potřásl rukou)* Skvělé, bylo to opravdu skvělé. Byl to vynikající projev.

Hitler: Jakou měl odezvu u publika?

Krupp: Vřelejší ohlas si nelze ani představit.

Hitler: To dokazuje, že jste to neviděl, *(k Röhmovi)* Co si myslíš ty, Ernste?

Röhm: Odezva byla naprosto dokonalá, ne?

Hitler: Tys neviděl tu ženu ve žlutém kostýmu, co stála pod lampou ve východním rohu náměstí? Ta žena se uprostřed projevu, a zrovna v tom nejdůležitějším místě, ke mně obrátila zády a odešla! Docela určitě si vzala na sebe kostým takové barvy schválně, abych si jí všiml, stála tam hned na ráně, aby mi předvedla, jak odchází. Určitě to byla židovka, určitě!

(Během řeči se Hitler spolu s Kruppem usadí na pohovku. Röhm a Strasser stojí co nejdále od sebe.)

Čím víc se tady rozhlížím, tím pochmurnější mi tohle kancléřství připadá. Teď se mi ani nechce věřit, že jsem tolik stál o to tady bydlet. Nuže, pane Kruppe, omlouvám se, když jste sem vážil cestu, ale jak vidíte, dnes sem na mé pozvání přijeli dva staří přátelé. Nechtěl byste si se mnou v klidu pohovořit později, až s každým z nich vyřídím jisté záležitosti? Zatím byste si mohl laskavě odpočinout třeba v předpokoji.

Krupp: Jak si přejete, pane kancléři. Ale nezapomínejte, že jsem starý člověk a zbývá mi málo času.

(Povstane a pohlédne Röhmovi i Strasserovi do tváře.)

Hitler: Nejdřív tady zůstaň ty, Ernste.

(Krupp se Strasserem odejdou. Röhm křepče a s úsměvem přistoupí k Hitlerovi a znovu mu potřese rukou.)

Röhm: Bylo to vynikající, Adolfe. Byl to krásný a silný projev. Jsi opravdu umělec.

Hitler: Chceš asi říct, že jsem umělec, ale ne voják.

Röhm: Přesně tak. Bůh nám předurčil role. Adolf - umělec, Ernst -voják.

Hitler: Jestlipak mají tví muži dost odhodlání k boji?

Röhm: Čekají na tvé rozkazy, Adolfe.

Hitler: No, to nechme zatím stranou. V poslední době jsou pořád jen samá zasedání vlády a nemáme ani čas si spolu pohovořit mezi čtyřma očima. Ale kdykoli tě vidím, vždycky vypadáš tak mladistvě, zdravě a jen sršíš energií. Nenapájí tě někdo medovinou jako Wotana?... To je taky hlavní důvod, proč jsem chtěl, abys dnes přišel. Zachtělo se mi utéct od všech těch rozčilujících státnických povinností a zase si jednou zavzpomínat se starým kamarádem, kterému mohu opravdu důvěřovat.

Röhm: Takže se zase vrátila dvacátá léta. Doba před deseti roky, doba našich bojů a mýtů.

Hitler: Když jsem tě v Mnichově poprvé potkal, hned při prvním pohledu jsem vycítil: to je ten pravý druh a kamarád. Pan kapitán Ernst Röhm, šéf Štábu vojenského velitele pozemní armády v Mnichově... Bezděky jsem se postavil do pozoru a zasalutoval. *(salutuje)*

Röhm: *(dělá mu to dobře)* Svobodníku Hitlere, u vědomí, jak důležitá je při vytváření strany podpora armády, jak potřebná je pro budování strany organizovaná vojenská síla, jak výhodné jsou pro stranické hnutí znalosti bojové taktiky, jsem připraven to vše vám poskytnout. Ode dneška svůj život a svůj osud svěřuji do tvých rukou... Tak jsem se tenkrát v duchu zapřísáhl. A tak jsem také konal. Získal jsem armádu za spojence, za tajné armádní fondy jsem kupoval tisk, prostřednictvím armády vytvářel dobrovolnické sbory, seskupil veterány a rezervisty, a tebe naučil základní abecedu vojenské taktiky. A pak, bok po boku jsme se s vervou vrhli do bouřlivé doby plné nástrah a podvodů.

Hitler: Tys byl vždycky statečný, Ernste.

Röhm: Ale občas jsme to přehnali.

Hitler: Ty to teď taky přeháníš.

Röhm: *(tváří se, jako by neslyšel)* V lednu jednadvacátého roku, když jsme to s údernými oddíly tak natřeli rudým na schůzi v pivnici Hofbräuhaus, to byla mela, vid'. Komouši to pěkně schytali, zmydlili jsme jim ty jejich tupý vyděšený obličej do barvy jejich fábůrů.

Hitler: A vzpomínáš na příhodu s holínkou? Na myš jménem Adolst?

Röhm: Máš pravdu! Holínka! Vzpomínám. Když jsme se tenkrát z té bitky dostali ven, najednou jsem si všiml, že mně samotnému se sice nic nestalo, ale místo mne utrpěla čestná zranění v boji moje holínka.

Hitler: Na špičce měla velkou díru a utrhla se jí podrážka, takže v ní byl pěkný žralok.

Röhm: Chtěl jsem ji hned dát do opravy, ale tys byl, Adolfe, proti.

Hitler: Protože jsem byl přesvědčen, že i holínka Štábního důstojníka a velitele úderných oddílů, která utrhla rány v boji, je připomínkou našeho legendárního boje a povzbudí odhodlání řadových příslušníků našich oddílů. A tak sis pořídil nové holínky a já tu jednu uctivě vyleštil a vystavil na polici v kanceláři.

Röhm: A kdo to tenkrát vlastně byl, co do ní strčil sýr?

Hitler: No, ten zlosyn není dodnes znám. Určitě to byl taky nějaký žid.

Röhm: Někdo tam tehdy strčil sýr. A pozdě večer, když jsem za tebou přišel do kanceláře, se najednou tou ztichlou místností začaly ozývat podivné zvuky, jakoby hryzáni. A já pak objevil tu myš, jak vystrkuje čumák z díry na mé holínce.

Hitler: Ve vzteku jsi ji chtěl zabít.

Röhm: A tys mi v tom zabránil.

Hitler: Ano! Ať už to bylo s tím sýrem jak chce, mně ta statečná myš, co vklouzla do tvé historické holínky, připadala jako šťastné znamení.

Röhm: A tys ji pak každý večer zásoboval sýrem.

Hitler: Myš se postupně ochočila. A když jsme spolu, jen ty a já, vedli dlouhé noční debaty, vždycky se objevila a beze strachu k nám začala chodit blíž a blíž. Takže vyvstala potřeba jí dát jméno.

Röhm: Když jsem tam jednou večer přišel, myš vyběhla a měla na krku zelenou mašličku. Při bližším pohledu vidím, že je na ní napsáno „Ernst“. Strašně mě to dopálilo, co? (*Oba na sebe pohlédnou a zasmějí se.*) Jenže jsem se v tu chvíli opanoval a tvářil se jakoby nic. No, a příští večer jsi byl na řadě zase ty...

Hitler: Tentokrát jsem se vztekal zase já. Protože myš měla na krku červenou mašličku a na té bylo napsáno „Adolf“. (*Oba se dají do smíchu.*) Pustili jsme se do sebe a strašně se pohádali. Jo, před deseti lety... To jsme byli ještě tak mladí, že jsme se dokázali pustit do tvrdé vojácké rvačky, zakousnout se do sebe... Co se týče síly v pažích, to jsem se ti přirozeně nemohl rovnat. A tak jsem nakonec vyrukoval s kompromisním návrhem... Od toho večera nosila myš na krku bílou mašličku a dostala jméno Adolst...

Röhm: Myš Adolst? Taková myš nevystupuje ani v pohádkách bratří Grimmů.

Hitler: Byla to opravdu legrační myš.

Röhm: Co se s tou myší nakonec stalo?

Hitler: Zničehonic zmizela.

Röhm: Že by chcipla?

Hitler: Nejspíš. (*dá se do zpěvu*) Nás věrných druhů šik

Röhm: (*zpívá*) ...rozrážel bitvy ryk

Hitler: (*zpívá*) ...a smrtí jsme se jenom smáli

Röhm: (*zpívá*) ...Vítězný byl ten smích

Hitler: (*zpívá*) ...i když nám na hrudích

Röhm: (*zpívá*) ...vlčí máky rozkvétaly... Tenkrát jsme tuhle píseň často zpívali. Byla to sentimentální píseň. Autor textu i melodie - Adolf Hitler. Teď už bys asi členům strany takové písně zpívat nedovolil.

Hitler: Jen mě nepodceňuj! Jako student ve Vídni jsem začal skládat i operetu!

Röhm: Máš asi na mysli „Kováře Wielanda“. Ale kam se poděla její partitura?

Hitler: Na jaře jsem často chodíval na osamělé vycházky do Vídeňského lesa. Jednou jsem dokonce pěšky vyrazil až do průsmyku Semmering v Alpách, V tom průsmyku mi partituru vzal vítr, Rozfoukal noty do zasněžených alpských kotlin a listy se pomalu snášely dolů k zemi. Stránky, které dopadly do zbytků sněhu, v něm rozbředly, stránky, které dopadly do zeleně jarní trávy, připomínaly květy protěží... Ernste, když tak o tom tak přemýšlím, mám dojem, že jsem se měl stát raději umělcem.

Röhm: Proto se k sobě tak hodíme, doplňujeme se. Voják Ernst a umělec Adolf by se měli pevně spojit a postupovat ruku v ruce.

Hitler: Myslíš, že je to pořád i teď možné?

Röhm: I teď je to možné.

Hitler: Těžko říct. Každopádně jsem se měl stát raději umělcem, A jako nesmrtelný Wagner pevně uchopit držadlo nicoty a smrti od kotle tohoto světa a jako mistrovský kuchař hodit na pánev beze zbytku všechny přední osobnosti pozemského světa a do křupavá upražit nad věčným plamenem obra Surta jejich emoce. To by bylo určitě mnohem snazší, mohl jsem si zajistit mnohem pohodlnější věhlas. Stal jsem se sice říšským kancléřem, ale pořád si za mými zády někdo něco šušká, buď že mám pochybný původ, anebo zase že se mi nedostává vzdělání... A taky bych byl rád, Ernste, kdyby sis vzpomněl, cos mi jako kapitán říkal a vtloukal do hlavy.

Röhm: Co máš na mysli?

Hitler: Nemluvíš o tom zrovna teď před chvílí? O tom, jak jsi mě nabádal, že je důležitá podpora armády při budování strany.

Röhm: No a?

Hitler: Chci, aby sis právě teď připomněl, co jsi mi sám kdysi říkal.

Röhm: Teď je jiná situace než tenkrát.

Hitler: Nikoli, zákony politiky se nemění.

Röhm: Tak já ti to povím. Možná je to opravdu, jak říkáš, že byly stejné tehdy i dnes, Podpora ze strany armády je asi nezbytná. Jenže tenkrát šlo čistě a výlučně o podporu strany, zatímco teď je to pouze a jen podpora toho, aby ses stal příštím prezidentem! Prezident Hindenburg má smrt na jazyku. Je otázkou, jestli se dožije konce léta.

Hitler: To bys neměl říkat, Ernste. Mluvíš tónem politického nepřítele, Nedokážeš se mnou promluvit trochu vlídněji a upřímněji, jako kamarád?

Röhm: Tak se tedy vyjádřím vlídněji a upřímněji, I já jsem pro to, aby ses stal nástupcem generála Hindenburga, A budu ti v tom i pomáhat, seč mi síly stačí. Tvým ochranným štítem učiním novou armádu ze třímilionových oddílů SA.

Hitler: To je právě to...

Röhm: Počkej! Ale jsem proti tomu, aby ses stal pokračovatelem rozvratu a reakce. Jsem proti tomu, aby ses stal prezidentem, kdyby to mělo znamenat, že zradíš Německo, které jsme společnými silami tak těžce od základů změnili, že budeš uboze kličkovat anebo se přidáš k chásce, jako jsou junkeři a kompradorské kapitalistické kruhy, senilní politici a generálové z řad zpátečníků, neschopní oficíři ze šlechtických rodin, co nade mnou v důstojnickém klubu ohrnovali nos, ti nafoukanci z pruské armády v bílých rukavičkách, kterým nikdy ani na chvíli nešlo o revoluci a lidové masy, buržousti s tučnými panděry, co se od samého rána nalévají pivem a cpou bramborami, eunuši s pěstěnými ručičkami, co si říkají úřednictvo... Ne, pokud bys měl poklonkovat před takovou sebrankou, pak jsem rozhodně proti.

A v takovém případě ti v tom zabráním třeba i silou.

Hitler: Ernste!

Röhm: Já si přeji, aby ses stal prezidentem. Ze srdce si to přeji, Ale teprve až poté, co společnými silami z povrchu této země vymeteme všechnu chamrad' a veteš. Kdo to jsou ty takzvané armádní kruhy? Nahánějí hrůzu jen prázdným tlacháním. Kdo by se bál takových nablýskaných strašáků do zelí, pod jejichž uniformami není nic než prázdno... V Německu je jedno jediné revoluční vojsko a tím jsou mé třímilionové oddíly SA... Podívej, Adolfe, po generálním úklidu v zemi ti po celé ploše berlínského náměstí rozvinu bělostný koberec a slavnostně tě uvedu do prezidentského úřadu. Nesmíš zapomínat, že revoluce ještě neskončila. Německo se doopravdy obrodí až po příští revoluci, Prapory s hákovým křížem zavlaží v jitřním vánku, až se zbavíme všeho neřádu a odpudivé staroby. Jen tak může být obrozena mladistvě jará země Wotanova, jen tak může být vybudována země krásných, statečných a loajálních bojovníků - když s jiskrou v oku a se vší rozhodností pevně spojíme své paže, tvrdé jako dub. A ty se staneš vůdcem té země. Neboť tvým osudem a zářným posláním, Adolfe, je právě být vůdcem země. Pro to jsem dokonce připraven položit svůj život.

Hitler: Děkuji, Ernste, dobře jsem pochopil, jak to cítíš. O tvé upřímné oddanosti netřeba pochybovat.

Röhm: A proto nehledej spojení v armádě.

Hitler: Chceš zkrátka říct, že armáda, v níž už nejsi ty, není armádou.

Röhm: Ano. Za tebou stojí úderné oddíly SA.

Hitler: Ale nemůžeš popřít, že tam stojí i armáda.

Röhm: Těmi lidmi jsem už dávno znechucen.

Hitler: Můžeš jimi být znechucen, ale nemůžeš popřít, že tu jsou.

Röhm: No, jestli se dá armádě bez revolučního ducha říkat armáda...

Hitler: I přesto. Pokud řinčí šavlemi, tak je to nepochybně armáda.

Röhm: Nezapomínej, Adolfe, že všechno, co se týká vojenství, jsem tě naučil já.

Hitler: Ale no tak, tak se, Ernste, nezlob, Doufám, že snad jsi nezapomněl, co všechno jsem jako tvůj kamarád a bojový druh pro tvé úderné oddíly až dosud udělal. Byl jsi to vždycky ty sám, kdo to zkazil... No, jen mě poslouvej. Tys od samého začátku toužil po tom, aby byly úderné oddíly začleněny do armády a vytvořily jádro Reichswehru. A z toho vycházelo tvé přesvědčení, že německá armáda má být armádou revoluční a lidovou. Je to tak, ne?

Röhm: Ano, je to tak, Ale nerozhodné armádní kruhy, co hrály o čas...

Hitler: Ne, počkej, na tvé straně došlo také k přehmatům. Co mělo znamenat to, co vyváděly SA od předloňska do minulého roku? Není vůbec divu, že armáda je pobouřena. Mluví se o tom, že si ve sklepích a skladištích vytváříte tajné skryšy, mluví se o mučení při výsleších, o únosech, vymáhání výpalného, ba i o tom, že kdesi nějaký příslušník oddílů SA zatkl s ostatními svého soka v lásce, ve sklepě jej přivázali ke sloupu a udělali z něj fašírku.

Röhm: Ale to bylo jen krátce, jen jednu dobu. Mládenci si zkusili hrát na tajnou policii. Pak jsem jim přitáhl uzdu a už se nic takového neděje.

Hitler: No, dejme tomu, že to bylo jen jednu dobu. Ale dovol mi, abych byl úplně upřímný.

Nemyslíš, že ty tvé úderné oddíly jsou obrovskou armádou nostalgie?

Röhm: Co tím myslíš?

Hitler: Třímilionové vojsko, to už je pěkné politické uskupení a síla. Ale nemyslíš, že smyslem jejich života je hra na vojáky? Ernste. Je úplně v pořádku, že se ti stýská po staré dobré armádě. Ale není možné naočkovat tím i spoustu mladých lidí a vychovávat z nich domýšlivé lajdáky. Úderné oddíly si nespřádají sny o příští válce, ale o té minulé. Ano, prohráli jsme válku, ale aspoň si spolu zavzpomínáme na staré dobré válečné kamarády, na to, jak jsme řádili na zásobovacích stanicích, na tu krásnou solidaritu frontových druhů ve zbrani. Při sebemenší zámince se organizují manévry předpotopního stylu, při každém sebebezvýznamnějším svátku přehlídky a průvody v uniformách, a pak se pravidelně jdou vytlouct okna do pivnic. A po takových nekonečných kraválech a falešném vyřvávání vojenských písniček musejí pak vojáci ve službě opatrně kličkovat mezi namol opilými kamarády ve zbrani a dávat pozor, aby je nezašlápll. Bez ohledu na večerku se ponocuje a huláká až do rána... Není tohle všechno v oddílech SA přímo pravidlem? Naparují se a dělají široká ramena, což řádným občanům rozhodně nevoní, a proto když se blíží SA, ve všech domech honem honem začnou ukrývat své dcery. Nemám pravdu?

Röhm: (*zahanbeně*) Podle hrstky nemůžeš soudit celek.

Hitler: No, dejme tomu a nechme to být. Jenže ty sám, když přijde na úderné oddíly, nevidíš na světě nic jiného a s oblibou si tak děláš nepřátele. Kdybys jen věděl, kolikrát jsem musel oddíly SA hájit proti armádě a proti Göringovi, co se předvádí tak rád před Reichswehrem. Copak to nesleduješ a nevidíš, jak jsem se namáhal, co všechno jsem udělal pro to, abych prosadil ten zákon, předložený letos v únoru vládě, i když je to zákon, který přiznává příslušníkům SA, zraněným v politických bojích, stejnou penzi jako vojákům zraněným ve světové válce? Jenže co se pak nestane! Tys to hned zase všechno zkazil! V tom politicky nejnevhodnějším momentě jsi podnikl ten nejnevhodnější krok. V únoru jsi v kabinetu navrhl, aby oddíly SA byly využity jako základ pro znovuvybrojení státu a prohlásil, že je třeba jmenovat ministra se zvláštními pravomocemi, jenž by dohlížel na armádu, do níž by byly začleněny veškeré pravidelné i speciální vojenské složky. A do toho křesla bys samozřejmě usedl ty. Tím sis udělal úhlavního nepřítele z ministra obrany, generála von Blomberga, a veškeré armádní kruhy se zatvrdily. Já jsem sice ten tvůj návrh honem rychle zamítl, ale to už bylo pozdě. S konečnou platností ses stal člověkem, na něhož armáda hledí s nedůvěrou a skrz prsty. To sis také způsobil sám, Reichswehr si o tobě myslí tohle: ten člověk se chce jednoho dne zmocnit armády a je to člověk, co kuje pikle, aby znovu rozpoutal revoluci.

Röhm: V armádě taky nejsou všichni slepí.

Hitler: Tady končí legrace, Ernste. Situace zašla už příliš daleko, Ministr obrany von Blomberg přede mne položil takovéhle písemné ultimátum. Lze je považovat za kolektivní názor armádních kruhů. Je třeba z něj vyčíst to, že pruské vojenské tradice se v této chvíli vzeprěly a hlasitě křičí.

(Vytáhne z kapsy papír a ukáže jej Röhmovi.)

Röhm: *(čte)* „Panu předsedovi vlády Adolfu Hitlerovi.

Nynější politické napětí bezodkladně uklidnit vlastními silami vlády, anebo požádat prezidenta o vyhlášení stanného práva a předat pravomoci armádě?...”

Hitler: Říkají mi tím: zvol z toho jedno, nebo druhé.

Röhm: Jedno, nebo druhé...

Hitler: Ano, a k tomu hned...

Röhm: To je zastrašování. Vydírání. Copak si armáda něco takového dovolí...

Hitler: Chceš asi říct, zda má vůbec takovou kuráž. I já bych rád věřil, že ne. Ale i když připustíme, že, dejme tomu, nemá kuráž, pořád v ní je ještě zkostnatělá pýcha na pruské vojenské tradice. Když zašli takhle daleko, nebudou už moci couvnout.

(Oba se na delší dobu odmlčí.)

Röhm: *(prudce vstane a obejmě Hitlera kolem ramen)* Adolfe, je třeba jednat. Tohle je pro nás a nacismus rozhodující okamžik. Nesmíme se dát. Kdybychom na to přistoupili, naše hnutí, pro které jsme nasazovali životy, by bylo navždy zneuctěno... Adolfe, obraťme list a začněme znovu od začátku. Já přece stojím za tebou, Adolfe.

Hitler: *(v němém úžasu)* Ano, ty stojíš za mnou...

Röhm: *(přinutí Hitlera, aby vstal, a vodí jej po místnosti kolem dokola)* Uděláme ještě jednou revoluci. Vráť se nám všechna ta jará síla z mnichovských časů. Neuskutečnit revoluci by bylo přece neodpustitelné vůči památce kamarádů, kteří za ni prolili krev. Máme za sebou lidové masy. Máme za sebou mládež. Všem ukážeme: a za jediný den se vypořádáme s vládou těch plesnivých, prázdných strašáků. A kromě toho, Adolfe, v Německu je ještě šest milionů nezaměstnaných. A ti jsou se svou nespokojeností a rozhořčením taky našimi lidmi. *(táhne Hitlera k balkonu)* Podívej. Podívej! Tamhle na náměstí, tuhle na té lavičce, a na tamté lavičce taky, všude sklesle sedí neteční, ubozí mladí muži. Tak jsme kdysi vypadali i my. To je naše podoba, když jsme z války byli vrženi přímo do hladu a inflace. Sami dobře víme, jak vznětlivými otýpkami chrastí bylo takové mládí, taková bída a bezmoc. K těm ubohým otýpkám chrastí teď musíme znovu přiložit oheň. Oheň rázem vzplane po celém Německu. Bude to posvátný oheň Surtův.

Hitler: *(směrem k balkonu se ani nepodívá a stáhne se dovnitř)* Ach, Ernste, nepokoušej mě. Nesváděj mě. Nevlévej mi znovu do duše ten sladce opojný nápoj.

Röhm: Záleží jen na tvém rozhodnutí, Adolfe.

Hitler: *(konečně se mu vymaní, posadí se na pohovku, a hovoří, aniž by na Röhma, jenž stojí v pozadí, vůbec pohlédl)* Zapomínáš. Zapomněl jsi na důležité ponaučení, na něž nelze zapomenout. Reichswehr si znepřátelil nesmíme. K čemu došlo v roce 1923? Tolik jsem se tenkrát snažil generála von Lossowa přesvědčit, a stejně nám nakonec odmítl dodat zbraně. Prohlásil, že armáda i policie začnou střílet, jakmile zaznamenají nějakou výtržnost z naší strany. A my jsme přitom měli dvacet tisíc mužů z oddílů SA v pohotovosti. Nakonec nám přímo před očima hlavními mnichovskými ulicemi

pochodovaly zástupy rudých a my jsme se na to museli dívat se založenýma rukama. Nakonec i ty zbraně, které jsi ukořistil při přepadu kasáren, byly k ničemu kvůli generálovu rozkazu o odevzdání výzbroje. Podrobili jsme se.

Röhm:

Hitler: Pořádně tohle rozvaž, Ernste. Já o tom dnes večer také v klidu popřemýšlím, A ráno se sejdem u snídaně a já ti řeknu, k čemu jsem došel... Tak, a teď vyříd' Strasserovi, který čeká v předpokojí, aby sem přišel.

{Röhm odchází. Hitler se tváří zamyšleně. Vstupuje Strasser.}

Strasser: Excellence...

Hitler: Dlouho jsme se neviděli, vidíte. Pojdte dál!

Strasser: Prosím.

Hitler: Pozval jsem vás, abych znovu oživil naše staré přátelství a abych vás požádal, zda byste se se mnou nepodělil o názory a poznatky, k nimž jste dospěl během těch dlouhých let v ústraní.

Strasser: Vaše Excellence jistě dobře ví, že žádné nové poznatky a názory nemám. Já jen jako papoušek pořád dokola opakuji své dávné ideály, ideály dnes již ztracené.

Hitler: Dnes již ztracené?

Strasser: Nebo snad ne? Kam se poděly zásady a cíle strany? Kam se poděl boj proti kapitalismu? Myšlenky na demolici Pruska, zřízení sněmu samosprávných jednotek fašistické fronty, který měl nahradit říšský sněm? Všechno přece zůstalo tak jako dříve, či snad ne?

Hitler: A proto...

Strasser: Řekl jsem jen, že všechno zůstalo stejné jako v minulosti. Děti dělníků pořád pláčou. Vůbec nic se proti dřívějšímu nezměnilo.

Hitler: O to právě jde. Nemáte nějaký chytrý nápad, jak to napravit?

Strasser: Chytrý nápad... nemám. Mám jen ideály, alespoň ve mně stále jsou.

Hitler: A co prostředky, jak ty ideály uskutečnit?

Strasser: Že bych sem přišel proto, abych tu skládal zkoušku? Na to už jsem starý.

Hitler: Nu... Ale přece odbory, pro které jste tolik udělal, i teď hlásají tytéž ideály jako vy. Doktor Schmidt, ministr hospodářství a obchodu, má s nimi plné ruce práce. Stěžuje si, že levé křídlo uvnitř strany si v ničem nezadá s komunisty.

Strasser: Ale vojenské kruhy si to zřejmě nemyslí, ne?

Hitler: Hledme! Opravdu?... Když říkáte vojenské kruhy, máte tím asi na mysli ty lidi kolem von Schleichera, ty, co zaspali dobu.

Strasser: Nejsou to jen oni. Měl jsem na mysli vojenské kruhy obecně.

Hitler: Jste o vojenských kruzích nějak podezřele moc informován.

Strasser: Armáda je dvousečný meč. Mohlo by se stát, že tak dlouhou dobu ignorované cíle strany třeba dokáže uskutečnit armáda.

Hitler: Strassere, nechte toho podivného mluvení ve skrývačkách.

Strasser: Naději nezbyvá než se uchýlit k jinotajným vyjádřením.

Hitler: To tedy znamená, že vy chováte naději.

Strasser: Ano.

Hitler: Vy máte zřejmě určité informace.

Strasser: Pokud máte na mysli takové věci, jako je písemné ultimátum ministra obrany von Blomberga...

Hitler: *(je vnitřně zaskočen)* To je ale skvělá zpravodajská síť.

Strasser: Kdyby bylo vyhlášeno stanné právo...

Hitler: To já nepřipustím!

Strasser: Říkám kdyby. Ke komu myslíte, že by se armáda obrátila se žádostí o politickou podporu? K prezidentovi, který má smrt na jazyku, anebo snad k vám?

Hitler: Upřímně řečeno, asi ani k jednomu.

Strasser: A co kdyby přišla za mnou?

Hitler: Jste příliš domýšlivý.

Strasser: Možná je to domýšlivost, ale pro všechny případy, kdyby k tomu přece jen došlo, co abychom se dohodli?

Hitler: Dohodli? Na čem?

Strasser: To už si domyslete sám. Jestli máte v úmyslu stát se prezidentem s podporou vojenských kruhů.

Hitler: Chcete tím asi naznačit, že mi v tom můžete zabránit.

Strasser: Tak daleko nezacházím...

Hitler: To jsem se ve vás pěkně spletl! Vždycky jsem vás považoval za rovného člověka. Ale aby se socialista spolčoval s militaristy...

Strasser: Můžete se domýšlet, co vám libo. Ale jedno je jisté - jestli to půjde takhle dál, strana se rozštěpí a bude po ní veta. Nezbyvá vám než uzavřít dohodu.

Hitler: Jakého druhu?

Strasser: Vrátit se k duchu původních stranických cílů. Jasně se postavit na stranu dělnictva, prosazovat státní socialismus.

Hitler: Rozprava je tedy zase tam, kde byla na začátku.

Strasser: Tak či onak, záleží jen na vás, jak se rozhodnete, Excellence.

Hitler: Děkuji za dobrou radu.

Strasser: Není zač.

Hitler: Přijďte zítra ráno na snídani. Do té doby promyslím své kroky a dám vám vědět.

Strasser: Tak tedy nashledanou zítra ráno.

(Strasser odejde. Hitler zůstane na scéně sám a podrážděně přechází sem a tam. Vyjde na balkon a obrácen zády k divákům se bez hnutí ponoří do úvah. Po nějaké době vejde Krupp.)

Krupp: Už jste volný?

Hitler: Ano, pane Kruppe.

Krupp: Zdá se, že začalo přšet.

Hitler: Je to jen malý deštík. Je to zvláštní, ale po každém mém projevu se vždycky dá do deště.

Krupp: Vaše projevy asi přivolávají mračna.

Hitler: Tím okamžikem, co náměstí zmáčené deštěm zčernalo, ze všech laviček zmizeli lidé. A náměstí je tak zlověstně pusté. Není tam ani živáčka. Koho by napadlo, že ještě před malou chvilkou bylo přeplněné davy lidí a že jím burácely ovace a nadšený potlesk. Náměstí po projevu připomíná prázdnotu dřímoty, do níž upadá šílenec po záchvatu. Ať jdete kamkoli, všude člověk zraňuje člověka, I háv sebevětší moci má švy, kudy do něj lezou vši. Pane Kruppe, zřejmě neexistuje moc v podobě jakési bělostné kápě bez jediného švu a trhliny, aby nemohla být nikým a za žádných okolností zraňována.

Krupp: Když neexistuje, tak byste si ji měl objednat na míru u krejčího.

Hitler: Nestal byste se vy tím krejčím?

Krupp: K tomu bych si musel vzít vaše míry.

(Trochu poodstoupí, pozvedne hůl a předvádí, jako by na dálku bral Hitlerovi míry.)

Hitler: Tak co, jak to vypadá?

Krupp: Je mi líto, ale míry jsou ještě trochu nedostatečné.

Hitler: Chce to snad ještě trochu víc asketických cvičení?

Krupp: Takoví krejčí, to jsou opatrní lidé. Pokud si nemohou být jisti, že dostanou zapláceno, nemohou oblek hned tak narychlo ušít. Což o to, moc rádi by jej ušili, ale když je zákazník příliš malé postavy, nemohou docílit uspokojení z uměleckého dojmu. A pak také, když už něco ušijí, netěší je, když to zákazník neumí náležitě nosit. Musí to nosit s ležérní samozřejmostí, s radostí, jako by si vůbec neuvědomoval, že to má na sobě... Nechci vám ušít vestu, která by vás svírala. Jde o něco jiného než o to, nasadit šílenci svěřací kazajku...

Hitler: A v případě, že jsem šílenec...

Krupp: *(vládně mu položí ruku na rameno)* To znám, sám jsem to několikrát zažil. Ty případy, kdy člověk narazí na zcela nepochopitelný moment, v němž si sám o sobě musí myslet, že je šílený...

Hitler: A v takových případech?

Krupp: Pak si má říct, že ne on, ale všichni ostatní jsou blázni.

Hitler: Mně zrovna teď připadá, že jsem se ocitl na popravišti. A ke všemu jsem člověk, který se stal říšským kancléřem.

Krupp: Vždycky když má pršet, trápí mě revmatické bolesti. Ale dnešní déšť mi vůbec nepředpověděly.

Hitler: Pane Kruppe, nemohl bych si u vás objednat jednu těsnou vestu pro šílence? Takovou, v níž bych měl spoutané obě ruce, abych nikoho nezranil, ale v níž by ani mě nemohli ostatní zraňovat...

Krupp: *(potřásá hlavou a vzdaluje se)* Zatím ještě ne, ještě ne, ještě...

opona

Druhé dějství

(Příštího rána. Scéna je stejná jako v předchozím jednání. Uprostřed je stůl se snídaní, připravený pro tři osoby. Hitler a Röhm právě dojedli, jejich talíře jsou prázdné, oba sedí v křeslech s opěradly po levé a pravé straně stolu, popíjejí kávu a kouří. Protože stůl bude později odstraněn, jsou jeho nohy opatřeny kolečky. Dveře na balkon jsou otevřeny dokořán, je jimi vidět jasná jitřní obloha a proniká jimi světlo.)

Hitler: To je krásné ráno. Je to jako návrat do minulosti... Přál bych si, moci se aspoň jednou do měsíce sejít při takovéhle společné snídani, při které bychom si bez přítomnosti obsluhy jeden druhému nalévali kávu a nabízeli cigarety.

Röhm: Ostatní členové kabinetu by ale určitě žárlili.

Nu, Adolfe, ty máš pro dnešek také plno povinností. Dřív než se rozloučíme, si tedy ještě jednou upřesníme body naší dohody.

Hitler: To není dohoda. To je rozkaz, Ernste.

Röhm: Co se týče obsahu toho rozkazu, je již předem přijat. Tak to mezi námi přece odedávna chodilo, ne?

Hitler: No, na formě nezáleží. Já rozkazuji, aby třem milionům příslušníků SA bylo nařízeno vzít si po celý příští měsíc, to jest do posledního července, dovolenou. Během dovolené je příslušníkům oddílů zakázáno nosit uniformy, pořádat demonstrace a účastnit se vojenských cvičení. A ty to členům oddílů oznámíš písemně... To je zkrátka vše.

Röhm: Jen jestli prezident tak poslušně vypustí duši do konce července.

Hitler: Neví se u něj už dne ani hodiny, Ernste... Ani světově proslulá německá lékařská věda jej i při sebevětší snaze asi neudrží při životě až do srpna.

Röhm: Dobrá, do té doby potrvá politické příměří... Na mou věru, já jsem se včera v noci také pokoušel vymyslet to či ono, ale tvoje řešení bude v tomto případě asi tou jedinou cestou, jak se vyhnout bouřce. Tvůj nápad přimět nás, abychom se v údobí, než se staneš prezidentem, chovali klidně a ukázněně, snad bude dočasnou obranou proti nepřátelským vichrům ze strany těch rozběsněných prušáckých generálů. Na takový kompromis můžeme přistoupit i my.

Hitler: Děkuji. Jsi opravdu kamarád.

Röhm: Doba je ostatně na to taky vhodná. Není to špatný nápad, během léta mohou bouřliváci, osvobození od života plného napětí, ve svých rodných místech v poklidu obnovit své mužné síly a připravit se tak na tvrdý vojenský výcvik v nadcházejícím podzimu. A když se uniformy SA a jejich pochodující jednotky nějakou dobu nebudou objevovat v ulicích, vojenské kruhy se za čas upokojí, udělá na ně dojem to, jak máš situaci pod kontrolou, no a lidové masy, ty se zachovají tak, jak se masy chovají. Dosaďte si vychutnají bezmoc a strach a nebudou se ani moci dočkat návratu úderných oddílů do bojových linií.

Hitler: Přesně tak. Teď je na místě trochu zchladit k prasknutí nafouknutý náky, nechat ho splasknout. Na chvíli zchladit příliš rozpálené železo. A až se stanu prezidentem, bude mnohem snazší podniknout kroky pro to, aby se ti svěřila celá armáda, Všechno je totiž jen otázkou toho, mít dost trpělivosti až do té doby a snášet se mnou i okolnosti, které jsou pro tebe těžko stravitelné. Navenek, pro ostatní, jsme nadále oslňujícím předsedou vlády a členem kabinetu, ale v otázce krajně obtížných úkolů, které si mezi sebe rozdělíme, jsme se zase vrátili do časů kolem roku 1923, do těch časů odhodlání a zarputilé vytrvalosti. Nejedná se však o těžké břímě, které bych musel nést na svých bedrech jen já sám, Při pomyslení, že se o toto těžké břímě podělíme s opravdovým kamarádem, bude mít i pot, jenž se nám vyřine z čel, lesk hrdinství. Ernste, ještě nikdy jsem na tebe tolik nespolehal jako tentokrát. Jestli společně, pevně ruku v ruce, zvládneme současnou situaci...

Röhm: Rozumím, Adolfe.

Hitler: Díky, Röhme.

Röhm: Je mi ale jasné, že když dám příslušníkům úderných oddílů jen tak zničehonic dlouhé volno, znervózní. Pokud se nenajde nějaký věrohodný důvod...

Hitler: Počkej! Já o tom také přemýšlel. A něco bych měl... Že jsi onemocněl...

Röhm: (*dá se do smíchu*) Já? Já že jsem onemocněl? (*bouchne se do prsou, poplácá se po pažích*) Od chvíle, co jsem přišel na svět, nevím, co to jsou léky nebo doktoři. Že by tělo kapitána Röhma, to věčně mladé tělo z oceli, ochořelo?

Hitler: No ale přece...

Röhm: Kdo by něčemu takovému uvěřil? Jediné, co mě může skolit, je kulka. Či ještě spíš, kdyby mě ocel mého těla jednou zradila a přivábila do mého těla svého kamaráda, jiný kousek železa. Ano, tak k tomu dojde. Padnu teprve tehdy, až budou obě železa k sobě přitahována vzájemnou náklonností a políbí se. Ale ani za takových okolností rozhodně vypustím duši v posteli.

Hitler: Je to tak, Ernste, jsi udatný, a i když se staneš ministrem, rozhodně nejsi mužem, který umírá v posteli. Ale ať je to jak chce, hodíš se marod a v tomto smyslu vydáš provolání k jednotkám SA. A slíbíš jim, že až se po jedno- či dvouměsíčním zotavování plně uzdravíš, vybuduješ z úderných oddílů ještě údernější vojsko, než bylo předtím.

Röhm: Ale kdo tomu bude věřit?

Hitler: Právě proto, že je to tak neuvěřitelné, tomu všichni příslušníci oddílů uvěří. Zkrátka uvěří, že je to zcela nečekaná a nevyhnutelná okolnost.

Röhm: Hm, no to je také pravda. A já...

Hitler: Co aby sis vyjel třeba do Wies? ... Tam v hotelu na břehu jezera si můžeš do sytosti vyhodit z kopytka.

Röhm: (*zasněně*) Wies? ... Tam čeká pohoda a pohodlí. Životní radovánky hodné hrdinů. (*po chvíli odmlčení a zamýšlení*) Dobrá. Dnes odpoledne vydám provolání a do večera se vypravím do Wies. Do té doby dám vystěhovat z Hanselbauerova hotelu všechny hosty.

Hitler: To je výborné, Ernste. A co se týče obsahu tvého provolání...

Röhm: Počkej. Jen co dopiji kávu. (*začne přitom rozvažovat formulaci textu*) „1. srpna, kdy skončí dovolená, úderné oddíly, které se v době, jež mezitím uplynula, dostatečně utužily ve svém bojovém duchu a odhodlání, za vynaložení veškerých svých stále rostoucích schopností dostojí svému čestnému poslání a splní naději, jež do nich národ a vlast skládají.“

Hitler: (*zaraženě*) To je úvod?

Röhm: Ano. A závěr bude takhle: „Úderné oddíly SA, stejně jako v minulosti, tak i v současnosti, mají v rukou osud Německa.“ Co tomu říkáš?

Hitler: No, snad to tak bude dobré.

Röhm: Pokud ty nedáš souhlas, nic nemohu dělat, já sám.

Hitler: Já souhlasím.

Röhm: Ale chápeš, Adolfe, ne? Že jsem velitelem štábu třímilionové armády.

Hitler: To se ví, že chápu, Ernste.

Röhm: Jsi tedy kamarád... Tak, to bychom měli... Ale není ten Strasser hrozný? Prošvihnout pozvání na snídani s ministerským předsedou... I když pro mne to, pochopitelně, takhle bylo mnohem lepší. Dlouze a nerušeně jsem posnídal s předsedou vlády.

Hitler: To je celý Strasser. Když zjistí, že u mne zastrašováním nemůže slíznout sladkou smetanu, zaleze si zase zpátky do své nory, spřádá tam horečně svá pavouci vlákna a snaží se z nich uplést komplikovaně pavučiny intrik. Bylo asi neomluvitelné rušit život tak pracovně vytíženého poustevníka.

Röhm: Kdyby chtěl klást překážky tvému nástupu na post prezidenta, jsem připraven nenechat to jen tak. Zbavit se takového šťoury není zas tak velký problém. Kdyby se dělníci začali bouřit, oddíly SA je umlčí. Nenaznačoval včera právě něco takového?

Hitler: Ne, nic takového.

Röhm: Kdyby se takové náznaky objevily, hned mi to řekni. Ne že by se nedal uklidit.

Hitler: Děkuji, Ernste. Řeknu ti, až bude čas. Nuže... *(povstane)*

Röhm: Tak, kamaráde, teď už se klidně a bez obav vrať ke svým státnickým povinnostem. Čeká na tebe spousta úředních záležitostí, nehodných vojáka, stejně jako umělce. Staří kozlové, kteří celý život prožili požíváním lejster, již nedočkavě čekají, co jim předhodíš za potravu. Trávíš dny čmáráním podpisů. Síla tvých paží, vládnoucích mečem, je promarněna. Co je moc? Co je síla? Změnila se v pouhé pohyby tenkých, tenoučkových, svalů v pobledlých špičkách prstů, při psaní podpisů.

Hitler: Nemusíš už dál nic říkat, já vím.

Röhm: A právě proto, kamaráde, proto ti to řeknu. Nezapomínej, že tvá moc nespočívá v pohybu prstů, že je ve svalech a mohutných pažích mladých mužů, kteří toužebnými pohledy sledují každý tvůj jednotlivý krok a jsou odhodláni v rozhodujícím okamžiku bez váhání obětovat svůj život. I když beznadějně zabloudíš v hlubokém lese byrokratických struktur, jedině, na co se nakonec můžeš spolehnout při prosekávání cesty zpět a k záchraně, jsou vystouplé bicepsy, na nichž se jemně rýsují žíly v barvě ranních červánků. V každé době jsou tou nejzákladnější podstatou moci svaly mladých mužů. Na to nezapomínej. A nezapomeň taky, že je tu přinejmenším jeden kamarád, který se je snaží zachovat a využít jen a výlučně v tvém zájmu.

Hitler: *(napřáhne ruku, aby si ji s ním potřásl)* Jak bych mohl zapomenout, Ernste.

Röhm: Já také nezapomínám, Adolfe. *(Pohlédnou si navzájem do očí.)*

Hitler: Tak já budu muset jít.

Röhm: Na Strassera už není třeba čekat, že? Ale byla by to docela legrace, kdyby sí cpal tuhle vychladlou snídani do té své našpuhlené pusinky...

Hitler: Zavolám obsluhu a nechám to sklidit.

Röhm: Ale ne, ukážu ti, jakou mám sílu ve svých pažích. Předvedu ti sílu obra, jakou prokázal Skrymir, když se přidal k Tórové skupině a nesl jim na zádech vaky s potravou.

Hitler: Ale tys byl vždy Siegfriedem, ne?

Röhm: Nuže, obr se dává do pohybu! *(strká jídelní stůl)*

Hitler: No ne, úřadující ministr a ujímá se úklidu po jídle...

Röhm: Tak o tom nemůžeš uvažovat, Adolfe, to nejde.

(V nejlepším rozmaru odchází vpravo a tlačí před sebou stůl. Hitler jej provází pohledem a chystá se zrovna odejít vlevo, když tu se z balkonu objeví Krupp.)

Krupp: Dobré jitro...

Hitler: Dobré jitro, pane Kruppe.

Krupp: To je krásný, svěží den! Tím, že jsem byl přinucen k takovým - pro můj věk zcela nepříhodným - akrobatickým kouskům, jsem zabil dvě mouchy jednou ranou: vyhříval jsem se na balkonu v ranním sluníčku a zároveň potěšil i svá kolena. Moje vrtošivá kolena si dnes ráno nesmírně libují.
(vítězoslavně předvádí, že může chodit bez hole)

Hitler: To je báječné, pane Kruppe.

Krupp: A pak, nic tak člověku nerozproudí krev v těle, jako když oknem tajně nakukuje do místnosti. V mém věku už člověk ztrácí duševní sílu k tomu, aby se na vlastní oči přesvědčoval o manželčiny záletech. Ale přesto mě žárlivost dokáže opít stejně jako samo víno a udělá ze mne zahálčivého lenocha... Když jsem se na váš pokyn po tom krkolomném kousku schoval na balkoně a naslouchal vašemu rozhovoru, připadali jste mi jako najatí herci, kteří se mi snaží vrátit mládí. Je až k nevíře, jak kradmé špehování a naslouchání dokáže věcem dodat nádech vznešené romantiky.

Hitler: Chcete zřejmě naznačit, že jsme vám sehráli pouhé divadýlko a náš rozhovor byl snůškou lží, že ano.

Krupp: Ale ne, vy jste byl zosobněním upřímnosti a Röhm, ten ji svou nezálužností ještě překonával. Ušlechtilá upřímnost vás obou byla skoro až urážlivá.

Hitler: Chtěl jsem, abyste ji rozhodně spatřil na vlastní oči, pane Kruppe. Chtěl jsem vám, jakožto člověku silně nedůvěřivému, tuto politickou otevřenost předvést v okamžiku, kdy není přítomna žádná třetí osoba. Röhm sice nechtěl na kompromis přistoupit, ale nakonec si dal říci, že se tímto krokem podaří uklidnit vojenské kruhy. A já, sice tomu nevěřím, rozhodně nevěřím, ale alespoň... doufám.

Krupp: Nu, já tedy také budu přinejmenším doufat. Starý člověk jako já, kterému zbývá už jen málo ze života, si snad může dovolit neopodstatněné naděje. Ale stejně, proč jste měl ve své tváři ten nevyzpytatelný, chmurný výraz od okamžiku, co Röhm v tak dobré náladě odešel i s jídelním stolem? Jako byste rázem zestárl o deset let.

Hitler: *(šokovaně)* Vy jste ale domýšlivý fyziognomik.

Krupp: Já jsem totiž své naděje vložil nikoli do vašeho rozhovoru, ale právě do onoho vašeho zachmuřeného výrazu poté, co jste osaměl. Chápete, co tím myslím?

Hitler: Pane Kruppe...

Krupp: Tak je to. Přichází bouře. Přijde, ať se nám to líbí, nebo ne. Řeky se zahálí do mlhy, nad širými pastvinami se rozprostře tma. Ovce začnou neklidně bečet, ovčácký pes je začne rozčileně obíhat a zahánět k salaši. V tu chvíli jsem vás nedokázal považovat přímo za tu mohutnou bouři. Dělal jste na mne dojem zmateného ovčáckého psa. A pak jste uzavřel! ten kompromis s Röhmem. Tedy s ovci.

Hitler: Röhme že je ovce? Ten by se ale zlobil, kdyby vás slyšel!

Krupp: Možná není ovce, ale jeho myšlení je myšlením stáda. Nezdá se vám? Jenže to, co se mihlo vaší zachmuřenou tváří poté, co jste se s Röhmem rozloučil, to nebyla ani ovce, ani ovčácký pes, To bylo - mám-li to vyjádřit poněkud nadneseně - zosobnění bouře, její předtucha, temně se vznášející ve vzduchu. Byla to sama předzvěst bouře, jež zbarví vrcholky hor fialovými blesky, zalomcuje světem a v jediném okamžiku svým elektrickým výbojem změní živoucí lidské duše v hrstičku černého popela. Vy osobně jste to ale asi tak necítil.

Hitler: V tu chvíli jsem se bál. Váhal. Rmoutil. To je vše.

Krupp: Za lidské emoce se nemusí nikdo stydět, byť je třeba ministerským předsedou. Jenže kdyby se kyvadlo lidských emocí vychýlilo do bezmezně široké amplitudy, změní se v přírodní zákonitost a nakonec se přemění v božskou prozřetelnost. Ohlédneme-li se zpět do historie, dokázal to jen velmi, velmi nepatrný počet lidí.

Hitler: Do historie lidí, že.

Krupp: Jak je to u bohů, to nevím... Ale co se týče železa... U železa se to v ocelárnách odehrává den co den, noc co noc. Kámen zvaný železná ruda projde bouří plamenů o teplotě tří tisíc stupňů Fahrenheita a promění se v železo. Je z něj něco docela jiného.

Hitler: Nad vašimi slovy se dobře zamyslím, pane Kruppe.

(Oba odejdou směrem vlevo. Po krátké chvilce vběhne na scénu zprava Röhme, jako by před něčím prchal. Za ním se přibližuje Strasser, jako by jej honil.)

Röhme: Proč mě takhle pronásledujete? Stačí se snad na mě podívat, abyste pochopil, že nemám chuť se s vámi bavit.

Strasser: To je mí jasné. Ale nejde jen o nás. Veřejné mínění, úplně všichni říkají: Röhme je pravice, Strasser levice. Ti dva se nesnášejí jako kočka a pes. Když na sebe před lidmi narazí, docela bez obalu se od sebe odvrátí. Ti dva jako by věřili, že kdyby spolu vyměnili jedno jediné slůvko, stihne je prokletí... To všechno dobře vím. To mi nemusíte říkat. Jenže právě proto, právě kvůli tomu si teď musíme spolu promluvit.

Röhme: Na snídani s předsedou vlády jste přišel pozdě. Kancléř již odešel za svými úředními povinnostmi. Neměl byste se mu jít omluvit?

Strasser: Jsou důležitější věci, Röhme, než takové dvorské zdvořilůstky.

Röhme: V tom případě si dělejte, co vám libo.

Strasser: Udělám, co mi libo. (*Usadí se na pohovku vpravo. K Röhmovi:*) Neposedíte se taky?

Röhm: Já budu taky dělat, co mi libo. (*Nadále zůstane stát, ale během hovoru podrážděně přechází sem a tam.*)

Strasser: (*zasměje se*) Hádáme se jako malí kluci... Přestaňte už vrčet. Máte zřejmě zlost na předsedu vlády. Zřejmě vás nynější kancléř náramně zklamal.

Röhm: Vy rozhodně nejste ten pravý, kdo by mohl hodnotit mé city. Adolf a já jsme staří přátelé. Vy sice jste snad starý straník, ale pro Adolfa jste nanejvýš jen pouhý známý.

Strasser: Jenže vy jste z dnešního Hitlera nepochybně rozčarován.

Röhm: Jakým právem něco takového...

Strasser: Protože, upřímně řečeno, jsem i já rozčarován. I já jsem se mohutně zklamal. Hitler coby předseda vlády, Hitler obklopený a spoutaný všemi těmi předpotopními draky s odřenými šupinami... V tom jsem se i já velice zklamal. Ale dnes už se na to dívám trochu jinak. Můj názor se změnil zejména od okamžiku, co jsem se s ním včera setkal, Hitler si vede docela dobře.

Röhm: (*začne jevit trochu zájem*) To je důvod, proč jste se ulil z dnešní snídaně?

Strasser: To má jiný důvod. Říkal jsem si, že opulentní snídaně mi nestojí za to, aby mi někdo do ní strčil jed.

Röhm: Nechte hloupých vtipů... (*bezděčně začne být hovorem plně zaujat*) A ten váš názor, že Adolf si vede docela dobře, na to usuzujete z hlediska osobnosti, nebo z hlediska situace...

Strasser: Bude v tom oboje. Hitler je teď konfrontován s novou dobou, jakou dosud nezažil. A proto musí, přirozeně, zaujímat i nově postoje, jaké předtím nezaujímal. Ať už to od Hitlera chceme nebo ne, každým dnem ho okolnosti k tomu nutí, stává se to jeho osobním problémem. Já přímo netvrdím, že se Hitler chová zcela obratně, ale je nesporné, že situaci chápe jasněji než kdokoli jiný. Moje slova, že si vede dobře, měla tento smysl.

Röhm: Jako byste na tu takzvanou „novou dobu“ pěl úplnou chválu. Na tuhle pochmurnou a bezvýchodnou dobu, vy, vždy a za všech okolností revolucionář...

Strasser: Revoluce už skončila.

Röhm: To já vím, Strassere, ale právě proto bychom teď my...

Strasser: To, o čem mluvíte, se asi týká budoucnosti. Nechcete tím snad říct, že by se měla nová revoluce udělat právě teď. Přece jste přistoupil na politické příměří...

Röhm: Jak to, že to víte...?

Strasser: Takové věci samozřejmě vím. Ne že bych vás snad tajně poslouchal za dveřmi, ale mám už v politice jistou praxi a mé uši podobné věci zaslechnou i na dálku. Otázkou je to „teď“. Teď... To, že revoluce je teď už u konce, snad nemůžete popřít ani vy.

Röhm: (*neochotně*) No, to je pravda.

Strasser: Revoluce skončila. Z vás je ministr, Hitler je hlavou vlády a pokud jde o mne, já šel do výslužby. Dá se asi říct, že každý jsme dostal své místo.

Náznaky toho, že to takhle dopadne, tu byly již předtím. Je zvláštní, že vůbec nikoho ani ve snu nenapadlo, že přijde den, kdy revoluce skončí. *(Na balkoně zavrká holub.)*

Hleďme, vrkají tu holubi. Před chvílí jsem na chodbě ze stolu od snídané uzmul kousek opečeného chleba. S myšlenkou nakrmit ptáky, víte? *(prohledává kapsy)* Docela určitě jsem si ho sem dal... Aha, jsou z něj drobčky. *(Vstane a jde na balkon, kde rozhazuje rozdrobený chléb. Röhme si s ním vymění místa - popojde ke křeslu vlevo a usedne.)*

Holubi mají z drobtů radost, pochutnávají si. Krásně svítí sluníčko. Revoluční rána jsou docela jiná než to dnešní. Nikdy jsem nepomyslel na to, že přijdou takováhle rána, kdy nebude kolem cítit pach krve.

(Strasser hovoří opřen zády o zábradlí balkonu. Čas od času hodí holubům chlebové drobty.)

Takhle to být nemělo. Jenže jednoho dne to pomalu polehoučku začalo. Revoluční holubi kličkovali deštěm kulek a s důležitými rozkazy, přivázanými na nožkách, odlétali a zase se vraceli. Nikdy nebylo jisté, zda se jejich oblá bílá bříška nezbarví krví. A jak je to dnes? Holubi takhle nesměle a naoko nespokojeně hudrují, a přitom se perou o chlebové drobty.

Ani kouř vlaků, vznášející se nad viaduktem, už nevoní po střelném prachu. Voní jen po ohničku, rozdělaném na zadním dvorku. A když jdete pod barevným kobercem, který vyklepávají z okna, padá z něj jen cigaretový popel a bláto z bot, ne prach zaschlé krve. Hodiny tikají. Ale už neukazují poslední minuty před stanovenou hodinou H, ukazují jen a jen plynoucí čas, zlaté hodinky stejně jako stříbrné, I stojací stolní hodiny z mramoru, všechny hodiny, jež byly dříve tělesem pevného tvaru, se nyní změnil ve skupenství kapalné. Láhve vína v nákupním košíku, zavěšeném na lokti ženy, zahýbající za roh ulice, se v době, kdy byly pozorností pro raněné muže revoluce, třpytily leskem drahokamů. Teď se změnil v matné cihly.

V květináčích, do nichž se zaryly kulky, rozkvétaly modré květy, ale teď, kdy už ztratily své hnojivo ze střeliva, v nich kvetou už jen mizerné macešky. Se zpěvem je to zrovna tak, Písně už ztratily svůj typický břitký tón, připomínající pronikavý výkřik. Vzdálená modř oblohy, odrážející se v očích mrtvých, byla snem o revoluci, jenže teď se modrá obloha roztříštila na střepy v hladině vody uvnitř necek na prádlo. A žádná z cigaret už nemá tu svou nesnesitelně nasládlou pachutí konečného loučení.

Síla, již je prodchnuta příroda, lidé i věci, ta vše pronikající síla z nás již vyprchala a změnila se v něco, co jen klouže po povrchu našich těl jako voda a vzduch. A naše nervová soustava připomínající delikátní a složitou krajku, zničehonic povolila, rozpárala se a udělaly se v ní velké díry.

A v tom okamžiku se rozšířil jiný pach. Pach hnilobného rozkladu, na který jsme si kdysi dávno zvykli, ten zvláštní pach tlejícího ptáka, kterého lovecký pes při honu zapomněl ve spadaném listí, pach, jenž kalně špiní i pruhy slunečního světla dopadajícího do lesa. Ten pach hnilobného rozkladu všude kolem jako lepra otupuje u lidí cit v konečcích prstů. Prsty, které dříve citlivě coby ukazatelé cesty naznačovaly uprostřed tmy další směr, jsou teď využívány již jen k tomu, aby podepisovaly šeky, anebo slídily po tělech žen. Odpadlictví, odpadlictví. Je to oku neviditelné, ale přesto průhledné, každodenní odpadlictví. Vždyť i vy, Röhme, jste musel podobných pocitů dosyta okusit.

Nadešla doba, kdy strunný nástroj již podruhé nezazní pravým tremolem, prapor se již nebude moci znovu vlnivě protahovat jako tělo levharta, konvice na kávu již nebude moci vyjadřovat svůj ušlechtilý hněv prudkostí varu, otvor ve zdi, jenž přestal být střílnou, dostal šedý zákal, politické letáky, nezmáčené krví, se změnily v reklamu na generální výprodej, ponožky již nikdy nebudou v botách vydávat zavlnělý pach lovné zvěře na útěku, hvězdy již přestanou být kompasem, básně již nebudou heslem... Röhme, revoluce už skončila.

Revoluce byla dobou bílých, krutých, ale čistých zubů, byla to doba, kdy mladí muži cenili rovné řady bělostných zubů v úsměvu i ve vzteku. Doba bílých, zářivých zubů. Po ní ale přišla doba vyceněných dásní. Dásně po čase zfialověly, začaly se rozpadat...

Röhm: Přestaňte už. Kdybych to měl dál poslouchat, uhnijí mi uši a nahnije i srdce. Strassere, co mi vlastně chcete naznačit, že by se mělo dělat?

Strasser: Já vím, že vy se domníváte, že je třeba udělat ještě jednu revoluci. Mimochodem, já si také myslím, že je třeba udělat revoluci ještě jednou. Námětů pro diskusi mezi námi dvěma by tedy rozhodně neměl být nedostatek.

Röhm: Jenže metody se liší. I cíle.

Strasser: Je to jako při pohledu do zrcadla. Vaše pravá strana je moje levá. A moje pravá je vaše levá. Kdybychom tedy to zrcadlo rozbili, možná bychom k sobě perfektně pasovali.

Röhm: To je to, o čem jste chtěl se mnou mluvit? Zajímavé. Posadte se sem.

Strasser: Konečně jsem se tedy dočkal milosti? *(sedne si na židli vpravo)*

Röhm: Předem vás ale aspoň krátce varuji. Já nikdy v minulosti, ani v přítomnosti nesouhlasil, nesouhlasím a ani v budoucnu nebudu souhlasit s těmi vašimi metodami ve stylu komunistické strany, s podněcováním dělníků, odborářů, s tím vaším lavírováním, z něhož se nedá usoudit, zda jde o loajalitu k Německu, či k Sovětům. Toť vše. Jestli se jedná o něco víc, pak jsem ochoten vás vyslechnout.

Strasser: Ale, neračte být tak příkrý, A nemluvte jako nějaká mládežnická organizace. Řekl jste „jestli se jedná o něco více“. Já bych spíš řekl „o něco jiného“. Je to otázka rozdílné dimenze.

Röhm: To jest?

Strasser: Co si myslíte o starém Kruppovi? Co si myslíte o té lišce podšlté, o tom železáři? Pořád se drží Hitlera jako stín...

Röhm: Já, upřímně řečeno, toho dědu taky nemám rád.

Strasser: Nejde o to, zda ho máte rád, či nerad, ale Krupp Hitlerovi důvěřuje?

Röhm: No...

Strasser: Mně to tak vůbec nepřipadá. Ten stařík sem z essenské průmyslové oblasti přijel oťukat možnost sňatku mezi Essenem a Hitlerovou politickou mocí. Přijel, aby zjistil, jestli nový ženich je vhodný a stojí za to, aby se stal partnerem na celý život. Já to vidím tak, že ke konečnému závěru

ještě nedospěl. Lépe řečeno, ona ta essenská železná děva je sice náramně přitažlivá, ale v předešlém manželství to prohrála. Totiž - v poslední světové válce. A tak i dohazovač musí být při druhých námluvách mnohem obezřetnější, opatrnosti není nikdy nazbyt...

Röhm: Ale Krupp přece loni při prvních volbách po převzetí moci Hitlerem přispěl podle Schachtových slov spolu s ostatními na volební fond třemi miliony marek, ne?

Strasser: To byl právě začátek toho oťukávání. Dosud však stále ještě sonduje. V současné politické krizi představitelé essenského těžkého průmyslu vysílají různé varovné signály, ale na čí stranu se přikloní Krupp, není stále ještě rozhodnuto. Zvláště ne v průběhu těchto dvou tří dnů.

Röhm: V průběhu těchto dvou tří dnů...

Strasser: Nu ano. Nacionálně socialistická strana byla kvůli vám osobně na pokraji rozštěpení.

Röhm: Že to říkáte zrovna vy, vždyť vy jste si také přísazoval. Ale krize už je zažehnána. Jestli to dopadne tak, že se Adolf stane prezidentem, potom vzejde opravdu jasné slunce.

Strasser: Vy si to opravdu myslíte?

Röhm: Já Adolfovi věřím. Až se stane prezidentem, budou se moci splnit i sny mých milovaných oddílů SA.

Strasser: Vy si to opravdu myslíte?

Röhm: *(trochu vyveden z míry)* Samozřejmě.

Strasser: Co jste za to zaplatil?

Röhm: Jde o kompromis. Dohodu. Uposlechnutí Adolfova rozkazu. Naše úderné oddíly si vezmou do konce července dovolenou, během té doby nebudou nosit uniformy, ani pořádat cvičení či demonstrace, a já, zdravý jako rybička, onemocním... Když jde jen o takovéhle divadélko, nevím, proč bych na ně neměl přistoupit.

Strasser: A vy si myslíte, že se tímhle všechno odbude?

Röhm: Je to dočasné opatření, kterým se překlene potřebný čas, než se Adolf stane prezidentem...

Strasser: A vy si myslíte, že armádní kruhy se dají takovou opičárnou ošálit? Kdyby Hitler něčemu takovému věřil, pak je velký hlupák. A jestli necemu takovému věříte vy, pak jste čistokrevný blázen.

Röhm: Cože? Opakujte to ještě jednou!

Strasser: Říkám, že buď je Hitler hlupák, anebo vy jste blázen jedno z toho. Netvrdím, že Hitler je hlupák a že vy jste současně k tomu blázen. Snad chápete, co tím chci naznačit.

Röhm: Jste podlý chlap, říkáte to, abyste vrazil klín mezi mne a Adolfa.

(Oba chvíli mlčí.)

Strasser: Přestaňme se bavit o Hitlerovi. Mluvme o vašich úderných oddílech. Nesmírně toužíte po tom ze svých oddílů SA, které jste vypiplal vlastníma rukama, vytvořit jádro armády. Nemám pravdu?

Röhm: S vámi se o tom nemíním bavit.

Strasser: A co byste řekl tomu, kdyby se toho dalo jistým způsobem dosáhnout?

Röhm: *(bezděčně mu zasvítí oči)* To jest? ... Ale ne. Jakmile se Adolf bude moci stát prezidentem...

Strasser: Jedná se přece jen o ústní slib.

Röhm: Nedovolím, aby byl Adolf zostuzen.

Strasser: Kdybyste o krok couvl, mohl by se Hitler stát naprosto určitě prezidentem?

Röhm: Mohl.

Strasser: Já říkám „naprosto určitě“.

Röhm: Naprosto určitě?

Strasser: No ano. Armádní kruhy jsou pořádně neoblomné. Pokud vy nedáte rozchod svým oddílům SA, Hitler se tak asi naprosto určitě prezidentem stát nemůže. Hitlerovým nadějším nestojí v cestě tedy nikdo jiný než právě vy, Röhm. A nadto, vsadit veškeré své naděje na Hitlera, až se stane prezidentem - není to chování poněkud dětinské?

Röhm: *(potlačuje hněv)* V čem spočívá ten váš „jistý způsob“?

Strasser: Generál von Schleicher.

Röhm: Ten senilní voják?

Strasser: Jenom on má klíče k tomu, abychom si my dva, vy a já, podali ruce. A pak, jen on dokáže přesvědčit ministra obrany von Blomberga, který Hitlerovi podstrčil to ultimátum.

Röhm: Ale to znamená...

Strasser: Tak jest. To znamená „vynechat Hitlera“. Nesmíte zapomínat. To ultimátum od Reichswehru, které Hitlerovi pohrozilo vyhlášením stanného práva, bylo adresováno Hitlerovi, nebylo adresováno vám.

Röhm: Vynechat Hitlera! No. To jedno jediné slůvko odhaluje vaše pravé záměry. Nejdřív mě konspirací s armádou chcete odříznout od Adolfa a potom se za pomoci armády chcete zbavit každého z nás zvlášť. To ale nedokážete. My dva jsme jedné mysli.

Strasser: A není to náhodou právě Hitler, kdo ze všech nejlépe ví, že se ani nehne, dokud tu jednotu mysli nerozetne? Proč ta jednotka mysli zašla až tak daleko, že musíte celé léto prožít v slzách a odloučení?

Röhm: Kolikrát vám mám říkat, že je to politické gesto pro překlenutí momentální krize!

Strasser: No dobrá, nebudu vás dál přemlouvat. Jste mužem, který se na svět nedokáže dívat jinak než skrze přetrvávající dojem z Hitlera. Stejně jako oči člověka, který se dlouho díval do slunce, pak spojují všechno se žlutou barvou, ať hledí na cokoli.

Tak tedy. Ach ano, já teď budu chvíli trpět samomluvou. Naslouchejte mi, prosím, v klidu a s chladnou hlavou. Všechno možná nebude toho druhu, abyste tomu musel naslouchat, ale bude-li v tom aspoň trochu něco, čemu je třeba věnovat pozornost, rád bych, abyste to zaregistroval a vryl si do paměti.

Röhme, je to úplně prosté. Jedná se o náš společný plán revoluce. Teď hned si my dva pevně podáme ruce, ozbrojenou silou vašich úderných oddílů zapudíme Hitlera z nacionálně socialistické strany a vy sám se stanete jejím předsedou. Schleicher přesvědčí Blomberga a poté, co se odtrhnete od Hitlera, vás s ním smíří. To, čeho se pruské armádní kruhy obávají, je ve skutečnosti vaše spojenectví s Hitlerem. A pak já, za podpory vojenské síly vašich SA, budu uskutečňovat politiku socialismu, prezidentem uděláme na zkoušku von Papena, já budu jmenován předsedou vlády a vy vrchním velitelem Reichswehru. O peníze není třeba si dělat starosti. Jestli si tady teď my dva spolu pláceme, pak od toho okamžiku už není třeba si dělat o peníze starosti.

Röhm: Proč?

Strasser: Protože Krupp přejde na naši stranu.

(Oba se odmlčí.)

Röhm: ...Dobrá, rozumím. Dobře jsem pochopil, co máte na mysli. Zároveň však doufám, že i vy jste dobře pochopil, že já ani na jediný okamžik jsem se nepřiklonil k plánu, který by zrazoval Adolfa.

Strasser: Jsem vám vděčen, že jste mi naslouchal s chladnou myslí, Röhme. Tím ale řeč ještě nekončí. To, že vy byste tak snadno a pohotově přistoupil na plán, o němž jsem teď mluvil, něco takového si nemohu myslet ani já. Jenže, Röhme, jestli se tady teď my dva spolu nedohodneme a neodstraníme Hitlera, jestli oba nespojíme své síly a neprovedeme bleskovou revoluci,... jestli to neuděláme,... jestli si necháme ujít tuhle příležitost,... co si myslíte, že se stane, že přijde? Ne, ne, počkejte! Chtěl bych, abyste si svou odpověď pomalu a řádně rozmyslel.

Röhm: Nestane se nic, Strassere. Svět zůstane takový, jaký je. Já a Adolf budeme důvěrnými přáteli, vy odporným hochštaplerem, Krupp obchodníkem se smrtí. Zeměkoule se bude točit dále kolem své osy a všichni lidé, polapeni do svých příslušných rolí, se budou dál kroutit životem.

Strasser: Bude to opravdu tak? Byl bych rád, kdybyste se zamyslel ještě trochu víc. Nad tím, co se stane.

Röhm: Nestane se nic.

Strasser: Jste si jistý?

Röhm: Jsem... Ale když už jsme u toho, co vy si myslíte, že přijde?

Strasser: ...Smrt.

Röhm: Čí?

Strasser: Nás dvou.

(Oba mlčí.)

Röhm: (*dá se náhle do smíchu*) Vy jste ale fantasta! Říkáte smrt? Že smrt nás dvou? Nejste náhodou blázen do astrologie? Vůbec, už hodnou chvíli, co vás tu poslouchám, se nemohu zbavit dojmu, že blouzníte v horečkách. Ten váš plán revoluce, to je mizerný plán. Vysmíváte se mi, že podceňuji armádní kruhy, ale přitom je podceňujete ještě víc.

Strasser: Připouštím, že je to nešikovný plán. Jenže v této situaci i ten nejmizernější plán je pořád lepší než žádný. Vypovídá o tom, že já, celý bez dechu ve snaze uniknout svým pronásledovatelům, se pokouším naskočit na vašeho koně pádícího kolem. Kdybyste toho koně prudce zastavil, oba dva spadneme. Jenže vy, přestože jste si toho vědom, se snažíte toho koně zastavit. Už se na to nemohu dívat. Jsem popuzen vaší nedovtipností, tím, jak si neuvědomujete nebezpečí - a taky si chci zachránit vlastní život. Ted už nám nezbývá, než na všechno zapomenout, společně sednout do jednoho sedla a pohánět koně bičem. Jestli se nám podaří uhánět hodně rychle a překročit hory na obzoru, zrodí se tam i úsvit revoluce... Pochopte, Röhm, já se právě teď snažím vsadit vše na jednu kartu, na vaše třímilionové úderné oddíly, na vaše revoluční vojsko.

Röhm: To jest vsadit na ně a pak je zneužít ke zradě.

Strasser: Ale tak to není. Vsednout na koně vašeho revolučního vojska je totiž jak pro vás, tak pro mne tou jedinou možnou cestou k záchraně. Hitler na vaše oddíly SA už zcela jasně nesází nic.

Röhm: (*zneklidněně*) Co tím zase...

Strasser: Hitler sází na pronásledovatele. Copak to, Röhm, nevidíte?

Röhm: A co bych podle vás měl dělat? Spráhnout se se zrádcem?

Strasser: Budiž, můžete mě třeba považovat za zrádce. Jenže věc spěchá. Pokud se teď nespojíme a neudeříme na Hitlera...

Röhm: Co se stane? Co přijde? Smrt?

Strasser: Ano, ...smrt.

(Röhm se hlasitě rozesměje, Strasser mlčí. Pod tíhou jeho mlčení Röhmův smích po chvíli ustane, jako když utne.)

Röhm: A jaká vlastně smrt... Udeří do nás blesk? Anebo se snad vynoří obrovský had Midgard, skrývající se v mořských hlubinách, a i když jeho zlověstnou hlavu roztříštíme kladivem, zemřeme uprostřed jedovatého oblaku, který vyplivne? Anebo skončíme pokousáni psem Garmem z podsvětí, podobně jako hrdinný Týr, poslední, jenž přežil soumrak bohů?

Strasser: Taková smrt by ještě nebyla nejhorší. Jenže, Röhm, i když jste považován za hrdinu, tak to ještě nemusí nutně znamenat, že vás potká hrdinská smrt.

Röhm: (*s přehnaným pobavením*) Tak tedy choroba?

Strasser: Ale vy jste přece snad už ochořel, ne? Jak jste před chvílí říkal. Onemocněl jste neduhem zvaným důvěřivost.

Röhm: Budu zavražděn? Popraven?

Strasser: Pravděpodobně obé. Jste si jist, že vydržíte mučení?

Röhm: (*posměšně*) Kdopak se vás chystá tak strašlivě týrat, vy ustrašený třasořitko? Jen to řekněte. Anebo se bojíte i jen vyslovit jeho jméno? Bojíte se, že propadnete klatbě i jen jeho pouhým pojmenováním?

Strasser: Adolf Hitler.

(*Oba mlčí.*)

Röhm: Povězte mi jedno - vy máte zřejmě v úmyslu stůj co stůj zabránit tomu, aby se Adolf stal prezidentem, že.

Strasser: Když to bude možné. Kdybych to dokázal, bude Německo zachráněno. Včera jsem to Hitlerovi řekl přímo do očí.

Röhm: Ano? Tak přece. Jestli je to pravda, pak vás musím podle slibu, který jsem dal Adolfovi, připravit o život.

Strasser: Svůj život vám dám kdykoli. Jenže pro to existují dvě podmínky. Za prvé: abyste mě mohl zabít, musím být v té době ještě naživu. A za druhé: musíte být naživu vy.

Röhm: Chcete tím říct, že Adolf mě dostane dřív?

Strasser: Jsou to snadné počty. Jestli spojíme své síly, oba si zachráníme život, a nadto ještě dokážeme udělat revoluci. Jestli se nespojíme, dříve či později budu Hitlerem zabit, anebo mě zabijete vy, v každém případě to vyjde nastejno. Kdyby to bylo možné, dal bych přednost tomu, abyste mě zabil vy. Já jsem vás totiž během téhle naší rozmluvy začal mít docela rád.

Röhm: Vy jste ale osudem strašlivě pronásledovaný muž, budete zabit, ať se dáte na kteroukoli stranu. Ale proč si myslíte, že když se spojíme, Adolf nás nemůže zabit? Adolf má přece také své oddíly SS.

Strasser: Spojení nás dvou totiž znamená, že vaše úderné oddíly neodzbrodí. Takové SS proti oddílům SA nezmůžou nic, to by bylo, jako když komár píchne slona.

Röhm: A co armáda?

Strasser: Armádní kruhy si nikdy neušpiní ruce atentátem. Těm se nechce umazat si své bílé rukavičky. ... A pak, milý Röhme, když my dva se spojíme, objeví se i další, nejpádňější důvod, aby mě Hitler nemohl zabit.

Röhm: A to je co?

Strasser: Krupp. Protože se k nám Krupp přidá. I když Hitler neuspěje, nikdy a za žádnou cenu neudělá nic, čím by si znepřátelil essenský těžký průmysl.

Röhm: Hm. Myslíte? Ale ať tak či onak, mě se to vůbec netýká.

Strasser: Netýká?

Röhm: A ne snad? To, že by mě Adolf zabil, je totiž zhola nemožná věc.

Strasser: (znechuceně) Röhme, vy jste...

Röhm: Dobře mě poslouchejte, vy neurasteniku. V hlavě se vám to plete a plácáte nesmysly. Všechny plynou ze strachu. Nehodlám tu teď tvrdit, že pro váš strach není žádný důvod. Dost možná, že těch důvodů je plno. Ale nepřenášejte svou nemoc na druhé. Záleží jen na vás, jestli se necháte zabít, mě se to přece nijak netýká. A i kdybychom připustili, že tím zabijákem bude Adolf, to, že vy budete zabit, ještě neznamená, že budu zabit já. To vám mohu říci s určitostí.

Strasser: Proč?

Röhm: Protože Adolf je můj kamarád.

Strasser: Pitomosti.

Röhm: Pochopte, k tomu, že budete zabit, třeba opravdu může dojít. Upřímně řečeno, budete-li příliš stát v cestě, udělám to já sám, aniž by mě o to Adolf žádal... Ale představa, že budeme zabiti oba dva, to je buď paranoia nebo zastrašování. Vy si myslíte, že já, kapitán Röhm, skočím na takové dětinské výhrůžky? Já, člověk zocelený v tolika bitvách?

A dále: jestli se jedná o paranoiu, pak jste se pomátl a šílíte. A ničím se nelišíte od lidí, co tvrdí, že zeměkoule je placatá jako list papíru, běhají na policejní stanici s obavou, že je zabijí radiové vlny, anebo vykřikují, že na Měsíci žijí lidé. Měl byste teď hned zajít do nemocnice. Protože jste pozbyl schopnosti bez předpojatosti vidět a posuzovat realitu, či spíše podmínky, jež tuto realitu formují.

Strasser: Ty podmínky, to je co?

Röhm: Důvěra mezi lidmi.

Strasser: Cože? Co jste to řekl?

Röhm: Důvěra mezi lidmi. Přátelství, kamarádství k druhům ve zbrani, všechny ušlechtilé a mužné vlastnosti bohů. Bez nich se zhroutí i současná realita. A tím se zhroutí i politika. Adolf a já jsme zajedno v těchto základních kořenech při utváření reality. Jenže to vy asi ve svém. vulgárním mozku nepochopíte.

Povrch země, na níž žijeme, je opravdu tvrdý. Jsou zde lesy, jsou zde údolí, je pokryt skalami a kamením. Ale když se sestoupí ke dnu této širé, zelené země, její teplota stále stoupá, vše tam horké magma, tvořící jádro zeměkoule. Právě toto magma je zdrojem rozmanitých sil a energií, právě tato do ruda rozžhavená, beztvará hmota vytváří a roní všemožné tvary, je plamenem uprostřed tvaru. I tělo člověka, krásného a čistého jako alabastr, obsahuje ve svém nitru takový plamen, stává se krásným teprve tehdy, když tímto ohněm projde. Strassere, právě toto magma je zdrojem síly, jež hýbe světem, dodává odvalu bojovníkům, pohání je k činům, při nichž si zahrávají se smrtí, naplňuje duše mladých mužů touhou po slávě, přivádí do varu krev všech udatně bojujících tvorů. Adolf a já nejsme spojeni něčím, co má pozemský tvar. Lidé v podobě tvarů, jsou od sebe oddělená tělesa pevného skupenství, jež se od sebe odlučují, zrazují se. Ale my jsme spojeni beztvarým podzemním magmatem, v němž se vše navzájem taví a prolíná.

Jestlipak znáte historku s myší Adolstem?

Strasser: Ale ale, teď jde zase o myš? Jsem tu snad od toho, abych poslouchal historky o myších?

Röhm: Pokud ji nechcete slyšet, tak vám ji vyprávět nebudu. Myš Adolst byla jediná myš, nikdy to nebyly myši dvě.

Strasser: Röhme, vaše vyprávění se opravdu krásně poslouchá. Vy mě sice nenávidíte, ale já vás zřejmě začínám mít čím dál raději. Jenže vaše myšlení je myšlením malých chlapců. Je to myšlení kluků, kteří si rádi hrají na válku, v lese si hvízdáním dávají navzájem signály, chvíli jsou zajatci, chvíli zase umírají v boji. Bylo by obdivuhodné, kdybyste se tímto myšlením, ač zapleten do politiky, opravdu dokázal řídit.

Röhm: Já jsem voják. Nejsm politik.

Strasser: Zachováváte tedy loajalitu i vůči pochybnému partnerovi?

Röhm: Co je to pochybný? Jsme lidé, a tak se někdy můžeme i vzepřít a změnit své názory, Ale co se mne týče, Adolf je můj kamarád.

Strasser: Řeknu vám to otevřeně, Adolf je kamarád, budiž. Ale pokud jde o vás, tak vy jste slepec.

Röhm: Co tím myslíte?

Strasser: Každý, kdo viděl včerejší Hitlerův výraz v očích, dokonce i zcela nezainteresovaná třetí osoba, z něj musel ihned vytušit Hitlerovy vražedné úmysly.

Röhm: To jste se asi musel dívat přes černé brýle svých paranoických představ. Máte pravdu, Adolf na mne včera vznesl i přehnané požadavky. Ale zároveň se se mnou po dlouhé době bavil vzpomínáním na společné staré časy. Dnes ráno zrovna tak. Ještě nikdy jsem neposnídal tak příjemně. Byla to prostá a mužná, pravá německá snídaně dvou kamarádů ve zbrani... A říkáte něco o Adolfových očích? Když se tak o tom zmiňujete, je pravda, že byly poněkud zarudlé, ale to bylo z nevyspání, protože má mnoho práce a státnických povinností.

Strasser: Vy jste ale slepý... To můj zrak odhalí vražedné úmysly druhých ihned. Je to umění, kterému jsem se naučil během svého dlouhého politického života... Včerejší Hitler měl v očích něco zlověstného, jako ještě nikdy předtím. Copak vy jste ty jeho oči neviděl, Röhme? Měly barvu jako Baltické moře v zimě, jako ty jeho ostře se ježící modročerné vlny. V těch očích byl výraz, který veškerým lidským emocím říkal „ne“. Takové oči zabíjejí... Já si nemyslím, že Hitler je nutně nějaký mimořádný zloduch. On se jen nevyhnutelně zapletl do pevného soukolí mašinérie. Hitler se tudíž v souladu se svým přáním - ale i kdyby po tom netoužil - musí nutně stát prezidentem. Spínač stroje byl prostě již zapnut a stroj se dal do pohybu jeho směrem. Armáda jej začala rdousit. A rdousí ho čím dál víc a víc. Jestli přitlačí ještě trochu silněji, pozbude Hitler dechu a dodýchá úplně. Kdybych já byl na Hitlerově místě - a já, jak víte, jsem člověk, který nedokáže zabít ani mouchu - ale kdybych uvažoval jako Hitler, pak by mi nezbylo nic jiného, než Röhma a Strassera zabít oba najednou.

Röhm: Vykládáte mi tu synopsi hrůzostrašného dramatu, které napsala vaše vlastní zbabělost. Stručně to ještě jednou shrnu. Oba dva, když nic nepodnikeme, budeme zavražděni. Ale když Hitlera vyženeme, spojíme své síly a provedeme revoluci, nejenže si zachráníme život, ale také ovládneme

celou zemi. Je to tak? Já vám tedy řeknu závěr. Já, třeba i kdybych měl být zabit, nikdy nemohu podpořit kroky, které by zrazovaly Hitlera. To je mé konečné slovo... Zdá se, že tím je náš hovor vyčerpán, ne?

Strasser: *(Pomlka.)* Nu, Röhm, plně jsem pochopil vaše pohnutky. ... Ale věnujte mi ještě chvíli pozornost. Tentokrát přistoupím na kompromis já. Je to pro mne těžko stravitelné, ale nic jiného nezbývá, má-li se odvrátit to nejhorší... Co říkáte tomu, že bychom tedy upustili od strategie „bez Hitlera“. Přetáhneme Hitlera na svou stranu.

Röhm: *(dá se do smíchu)* Přibrat tedy do party zabijáka, který se vás chystá zavraždit? To to může dojít s člověkem až takhle daleko, když se zblázní?

Strasser: Jen mě poslouchejte. My dva se pevně spojíme a budeme Hitlera podporovat z levého i pravého křídla. Já zapracuji v armádě, rozklíčím armádní síly a v této časové skulině vaše úderné oddíly provedou revoluci a instalují Hitlera do funkce prezidenta. Hitlerova moc bude však nadále závislá na vás a na mně, učiníme z něho nejvyšší symbol státu, sice vznešený, ale bezmocný.

Röhm: Zkrátka takového robota, že.

Strasser: Tak. Když teď spojíme své síly, tak to dokážeme. Já budu mít na starost politiku, vy armádu a Hitler čest a slávu. To by nebylo nic nemožného. Vaše přátelství a loajalita budou pro dějiny beze zbytku zachovány ve své ušlechtilé podobě... A v zájmu toho, ale také v zájmu Hitlera je třeba na nějakou dobu unést stigma vzpoury a hned dnes se bez odkladu postavit do čela úderných oddílů. V žádném případě nesmíte demobilizovat.

Röhm: Teď tedy zase doporučujete vzpouru, Strassere? Z vašeho kufru podomního obchodníka vyskakují jeden po druhém náramně překvapivé zmetky. *(mrazivě)* Řeknu vám to jasně a srozumitelně: já jsem se dosud ani jednou Adolfovu rozkazu nevzepřel. A ani v budoucnu se Adolfovu rozkazu nevzepřu. Mám vám říci důvod? Za prvé proto, že jsem voják. A za druhé proto, že jsem s obsahem všech příkazů, které mi Adolf dával, byl vždy předem seznámen a srozuměn. Byly to, abych tak řekl, rozkazy přítele... Nemyslíte, že je to vynikající vztah?... Jde spíš o mužnou dohodu než o podřízenost.

Strasser: *(zoufale)* Vy mě za nic na světě nechcete vyslyšet? Jestli mě nevyslyšíte, budete ztracen.

Röhm: Mám už dost té vaší falešně vlídné prohnanosti! Já si s padouchem podat ruce nehodlám. To je vše.

Strasser: Děj se co děj?

Röhm: Děj se co děj.

(Oba se odmlčí.)

Strasser: Dobrá. Jestli mi předhazujete falešně vlídnou prohnanost, pak už nemám chuť ještě něco říkat, ale když se takto navždy rozejdeme, zemřete vy a zemřu i já. To je nad slunce jasnější. Vy budete zabit svým kamarádem Hitlerem, a v tom budete ve srovnání se mnou o něco šťastnější.

Röhm: Nesmysl! Mne že by mohl Adolf zabít?

Strasser: *(stranou)* Svatá ty prostoto...

Röhm: Je bezpočet příkladů, kdy chorobná představa, která se někomu uhnízdila v hlavě, dokázala z kořenů vyvrátit i ten nejkrásnější lidský vztah na světě. Ale Hitler Röhma nikdy nezabije. Dějiny to jednou prokáží. Pokud to budou dějiny lidstva... Strassere, vy jste chorý.

Strasser: Nemocný jste vy, Röhme.

Röhm: A proto se oba přes léto v pohodě a klidu zotavíme.

Strasser: Na zotavenou už asi nebudeme mít čas.

Röhm: Vezměte si příklad z Hindenburga. Je už jednou nohou v hrobě, ale umíněně se drží při životě.

Strasser: *(zemdleně se chystá vstát, ale pak si to rozmyslí a přemožen emocemi, obejmě Röhmovu kolena)* Röhme, prosím vás. Zachraňte mě. Jste jediný, kdo mi může pomoci... Když zachráníte mě, zachráníte si i vlastní život. Prosím vás, nepromarněte tuto příležitost, která se už nikdy v našem životě nevrátí. Jste jediný, jenom vy to můžete udělat.

Röhm: *(odměřeně se odtáhne)* Jestli toužíte po smrti, tak si klidně umřete. Nechte se zabít, to závisí jen na vás. Anebo, jestli chcete, mám vás hned tady na místě zabít já?

Strasser: Ach, to je ono. Udělejte to. Bude pro mne vysvobozením, budu-li zabit hned tady na místě. Být zabit vaší naivní stupiditou je o něco větší útěchou, než být zabit temnou vychytralostí. Stejně se s vámi hned zase sejdu v podsvětí. Vytáhněte svou pistoli. A zastřelte mě!

Röhm: Bohužel, ještě jsem nedostal rozkaz.

Strasser: Rozkaz?

Röhm: Rozkaz od Hitlera.

Strasser: To bych docela rád viděl, až se podřídíte jeho rozkazu, že se máte zabít sám.

Röhm: Nesmysl. Mám vám dát jednu do zubů, abyste už konečně mlčel?

Strasser: Hitler vás zabije. Je to věc jistější než to, že slunce vychází na východě.

Röhm: Vy pořád nedáte pokoj?

Strasser: Vůbec nejsem s to pochopit, proč kvůli té své slepé důvěře tomu nevěříte.

Röhm: Já už jdu. Nemám totiž dost času na to, abych jej ztrácel s duševně chorým pacientem. Nu, já teď odjíždím užít si léto ve Wies. V hotelu na břehu jezera si nepustím k tělu žádného ubohého inteligenta, jako jste vy. Začínají dny odpočinku pro veselé, obhroublé, božsky plavovlasé a modrooké vojáky, všechny bez rozdílu krásné a udatné jako Baldr. Adolfův rozkaz bude loajálně beze zbytku splněn. *(chystá se odejít směrem vpravo)*

Strasser: Počkejte! Chtěl bych vám dát aspoň dobrou radu. To vám také říkám jen proto, že jsem si vás oblíbil. Prosím, vezměte si to k srdci jako mou poslední radu pro vaše dobro. *(Röhm si jej*

nevšímá a hodlá odejít.) Röhme, jestli pojedete do Wies, vezměte si s sebou pro jistotu aspoň důvěryhodnou osobní gardu. Dejte na má slova. Je to ve vašem zájmu.

Röhm: *(ohlédne se u dveří na pravé straně scény a pohrdavě se pousměje)* Všichni příslušníci oddílů SA do jednoho jsou pod mým velením. Nikdo není zvědavý na to přijímat příkazy, co se rozmístění jednotlivých oddílů týče, právě od vás.

(Röhm si nasadí vojenskou čepici, sklapne hlasitě podpatky holínek, s přemrštěnou uctivostí zasalutuje, udělá vpravo bok a odejde.

Strasser jako duchem nepřítomen se zhroutí do křesla, ale pak si to rozmyslí, vrávoravě povstane a odejde rovněž vpravo.

Scéna na nějaký čas osiří.

Vrkání holubů.)

(Zleva vstoupí Hitler, drží bílé rukavičky. Podrážděně přechází sem a tam, je zřejmě sklíčen. Vyjde na balkon ponořen do myšlenek. Zdá se, že nemůže dospět k nějakému rozhodnutí. Posléze oběma rukama hlasitě přibouchne balkónové dveře a konečně se rozhodne. Jde přímo až k okraji jeviště a mávnutím bílými rukavičkami dá znamení směrem do hlediště.

(Navození dojmu, jako by z levé strany hlediště přicházeli generál Göring a z pravé strany velitel SS Himmler.)

Hitler: *(směrem k levé straně)* Generále Göringu! *(k pravé straně)* Veliteli SS Himmlere! ... Já teď odjíždím na cesty. Ohledně dotyčné záležitosti vydám přísně tajné rozkazy z cíle své cesty. Jakmile je dostanete, zahájíte akci bezodkladně a se vší rozhodností. Provedte ji bez jediného zaváhání a bez milosti. Nuže, ode dneška se pusťte do pečlivých příprav.

(Hitler oba pozdraví. Navození dojmu, jako by oba muži odcházeli. Hitler se vrátí do středu jeviště a zády k divákům tam zůstane nehnutě stát.)

opona

Třetí dějství

(Půlnoc 30.června 1934, tedy několik dní po událostech z předchozího dějství. Scéna stejná jako v minulém dějství. Světla rozžatého lustru jasně září.

Zprava se objeví Krupp, jako vždy se opírá o hůl. Sedne si na židli a čeká.

Konečně se zleva objeví Hitler oblečený do uniformy. Je bledý, přepadlý, má vyhaslý pohled.)

Krupp: Á, pěkně vítám. Včera večer jste se prý vrátil z cesty, nicméně váš náhlý vzkaz, abych přišel, mne překvapil.

Hitler: Promiňte, pane Kruppe, že jsem vás nechal čekat. A odpusťte, že přicházím v tomto oblečení. Od chvíle, co jsem se vrátil, trvá mimořádná situace, a tak se musím vůči ní obrnit alespoň oděvem.

Krupp: Ale jak to vypadáte? Zřejmě jste vůbec nespal, že?

Hitler: Snad vás mohu požádat za prominutí, že jsem vás takhle pozdě v noci zavolaal, protože nemohu usnout a bylo mi proti mysli probdít noc o samotě.

Krupp: Jsem rád, že jste se obrátil na mne. Kromě toho, asi kvůli tomu podivně vlhkému počasí, mé bolí kolena, a tak máme oba jedno společné: toužíme v bezesné noci po někom, s kým bychom si mohli pohovořit.

Hitler: To je opravdu šťastná náhoda.

(Oba se odmlčí.)

Krupp: Tak jste to nakonec přece jen udělal.

Hitler: Ano, bylo to nezbytné opatření.

Krupp: Oba dva.

Hitler: Ano, oba dva.

Krupp: Kromě toho prý byli odstraněni i všichni z nejvyššího velení oddílů SA. Obyvatelé z okolí Válečné akademie v Richterfeldu prý od sobotního večera až do neděle nemohli vůbec spát kvůli nekonečné střelbě z pušek popravčích čet. Je pravda, že suma sumárum to dělalo skoro čtyři stovky lidí?

Hitler: *(nervózně a s přehnanými gesty počítá na prstech, několikrát se přepočítá a začíná znovu)* Je to tak... Tři sta osmdesát lidí... Do této chvíle zhruba tolik.

Krupp: No to jste předvedli opravdu velkorysou akci. Armáda má určitě radost. Ale jak to odůvodníte lidovým masám? Městem kolují nejrůznější fámy.

Hitler: V nejbližších dnech pronesu v Říšském sněmu projev... Oznámím, že počet popravených osob činil... *(opět s chorobnou nervozitou počítá na prstech)* ...nanejvýš sedmdesát či osmdesát lidí.

Krupp: Do projevu zajisté zahrnete i zmínky o Röhmových a Strasserových zločinech.

Hitler: Tak jest. U Röhma šlo v první řadě o obrovskou korupci...

Krupp: Bude asi plno jiných lidí, kterým se něco takového bude špatně poslouchat...

Hitler: Za druhé jeho hrozné chování v osobních vztazích...

Krupp: To se ale snad netýká jen Röhma, není to náhodou takřka rodinná tradice v nacionálně socialistické straně?

Hitler: Za třetí se jedná o jeho zhýralý život, krajně pohoršlivý, krajně nemorální...

Krupp: Ale to také - řečeno Röhmovými slovy - byl snad jen způsob, jak na cukrové vodě vychovávat zlatohlávky goliáše, ne?

Hitler: Co je však třeba odsoudit především, je to, že Röhm plánoval vzpouru. Když tohle veřejně oznámím, vysloví celý národ zcela nepochybně s mými kroky souhlas.

Krupp: Je ale divné, že většinou se připravovaná vzpoura odhalí až poté, co jsou ti lidé už mrtví. Bylo by lepší, kdyby se takovéhle nebezpečné věci na ně provalily, dokud jsou vinící ještě naživu.

Hitler: *(rozčílí se a křičí)* Co tím vlastně chcete říct?!

Krupp: Jste rozčilený. Na starce jako já nemůžete takhle křičet, ať už vám řekne cokoli.

Hitler: Vyslechnu vás tedy v klidu. I když mi řeknete sebenepříjemnější věci. Je to pořád lepší, než abyste odešel.

Krupp: Byla prolita krev. V takových nocích se člověk nejrychleji vzpomene ne tím, že by hledal útěchu v alkoholu či u žen, ale tím, že se zcela ponoří do krvavých vzpomínek. Říkám to z vlastních dlouhých životních zkušeností, dejte na mne. Jste unaven. A proto je asi třeba dolít do vašich uší ještě více krve, víc vám ji připomenout. Dříve než se ta krev vsákne do podlahy a rozpije se v ní do podoby intarzie... Já naštěstí mám k dispozici mnoho zpráv, a patrně přesnějších, než máte vy. Čím více moci budete mít ve svých rukou, tím více budete odříznut od přesných informací.

Hitler: Mluvíte stále víc bez obalu.

Krupp: Strasser byl zatčen tady v Berlíně, v sobotu v pravé poledne, nedali mu v tom spěchu ani čas se naobědvat, a ve věznici na ulici Prince Albrechta byl ihned popraven. Nic takového, jako je soud, se samozřejmě nekonalo, ale jestli se Strasser naobědval poté, co ho tam eskortovali, o tom zprávu nemám. Strašně mi to leží na srdci, protože být popraven s prázdným žaludkem, to je opravdu politováníhodné. V téže době zazněl na letním bytě generála von Schleichera zvonek, a když se generál vyšel ke vchodu podívat, kdo to je, byl na místě zastřelen. Spolu s ním byla zastřelena i jeho manželka. Vaše SS oddíly měly napilno. A protože takovéto zdvořilostní návštěvy se musely konat dům od domu na mnoha místech, musely se v příslušných místech zformovat i menší čety pro zastřelení jednotlivých osob. Počet klientů byl totiž příliš velký.

Hitler: A jakým způsobem Strasser umřel? Máte i podobné detailní zprávy ve stylu bulvárních plátků?

Krupp: Bohužel, to nemám. Ale já si myslím, že umřel mírně a bez komplikací. Takoví muži, kteří jsou, už od přírody spíš nedokrevní, a nadto mají ještě i prázdný žaludek, ti asi umírají podobně jako rostliny. Strasser byl inteligent. Nebývalo by lepší dát mu vypít jed jako Sokratovi?

Hitler: *(rozzuří se)* Právě jeho měli rozcupovat na kousky. *(vstane a začne mluvit, jako by řečnil)* Ten zapšklý pokrytec se sice tvářil jako spojenec dělnické třídy, ale ve skutečnosti to byl židovský internacionalista, který se paktoval se starými vysloužilci z armády, aby mě zbavil moci, byl to had hřející se na prsou obrozeného Německa a podlý pletichář, ale současně to byl ve svém jádru nicotný zelenáč a intelektuál, který se až do konce života nezabavil myšlení úvodníkáře ze studentského tisku. Ve vyšetřování jeho záležitosti se ještě pokračuje, ale vše nasvědčuje tomu, že se vynoří i důkazy o jeho stycích s Moskvou.

Krupp: To se tedy dopustil strašlivých věcí. Ten muž také zemřel, aniž by byl nakonec vůbec schopen připustit fakt, že revoluce skončila. A Röhm...

Hitler: Aha, co se týče poslední hodinky toho člověka, tak jsem slyšel, že se náramně vzpouzel. Ale až do samého konce prý ani jednou z úst nevypustil byť jen jedině urážlivé slůvko vůči mé osobě, prý jen neustále vřískal: „To je Goringovo spiknutí!”

Krupp: Byl to opravdu muž plný energie. V hotelu ve Wies ho vytáhli z teplé postele, spolu s Heinessem a ostatními jej eskortovali do Mnichova. Zastřelen byl ve věznici Stadelheim, tedy na tomtéž místě, kde byl před deseti lety uvězněn kvůli tehdejší nepokojům v Mnichově. Nelze než připustit, že pro toho člověka byla smrt zastřelením případná... Říkáte, že dělal potíže?

Hitler: Tak jsem to slyšel. Bohužel.

Krupp: Není se ani co divit, vždyť se stala pro něho zcela neuvěřitelná věc.

Hitler: Mluvíte, jako by byl Röhm nevinný. (*rozohní se*) Röhm byl vinen! Byl vinen! Existuje řada důkazů o vzpouře. Ten člověk se provinil v nejrůznějších ohledech. Pane Kruppe, od zločinů toho muže nelze odvracet zrak! Pravda, ten člověk ke mně choval přátelské city, aniž by si uvědomoval, že již jen to je proviněním. Ba co víc, on očekával přátelství i z mé strany! Aniž vzal v úvahu, že právě to je tím nejtěžším zločinem!... Ten člověk neustále snil o minulosti. Dokonce sám sebe přirovnával k mytickým postavám! Hra na vojáčky byla pro něho víc než tři jídla denně a s oblibou spal venku pod hvězdnou oblohou, zabalený do děravé vojenské deky. I když byl na vládním postu, pořád mě do těch svých snů lákal. To byl zločin. Ten člověk se také domníval, že není na světě muže, který by byl tak chrabrý, mužný a statný jako on sám. To byl zločin... Neuměl nic jiného než poroučet druhým. Dokonce i do citu zvaného loajalita se u něho do určité míry vždy mísila pachučí rozkazu. To byl zločin.

Krupp: Ano, určitě nemůže být nic příhodnějšího pro posmrtné vzpomínání, než takovéto podrobné vypočítávání všech jeho provinění pod nočním nebem uprostřed dusného berlínského léta.

Hitler: A přece Röhm aspoň jednou řekl něco, čím uhodil hřebíček na hlavičku. Měl ve zvyku říkat: Ernst je voják, Adolf umělec. Vždycky mě to zlobilo, ale když tak teď o tom zpětně uvažuji, dostává to slovo umělec, jež vyslovoval s jistou dávkou soucitu, rozměr, pro jeho prostinkou hlavu nepředstavitelný. On měl jenom sny, neměl představivost. A proto ani nepostřehl, že bude zabit. Nebyl ani schopen opravdové bezcitnosti vůči druhým. A jeho uši nedokázaly pochopit nic jiného než dechovou hudbu vojenské kapely. Měl víc poslouchat Wagnera, jako já. A ještě v jednom nedokázal uchopit krásu: nikdy neusiloval o to pochopit, že zcela nepostradatelnou věcí při vytváření krásy zde na zemi je poznat podstatu krásy vlastních představ. Jednou jste se mě zeptal, zda dokáži sám sebe považovat za bouři. To znamená vědět, proč jsem bouře. Vědět, proč jsem takto plný zášti, proč takto zuřím a jsem pln deště a vichru, proč jsem tak mocný? Ale to nestačí. Proč jsem tak posedlý destrukcí, kácím ztrouchnivělé stromy a zároveň zúrodňuji pšeničná pole, proč září svých blesků oživují tváře mladých mužů, sinalé pod židovskými neonovými reklamami, a proč hodlám všem Němcům dát tvrdě okusit pocitů tragédie...? Je to můj úděl.

Krupp: Takže ta bouře přijde? Noční obloha posmutněle pustne, nikde není ani potuchy po hvězdách, (*vstupuje na balkon*) mračna se kupí ve vrstvách nad sebou jako hromady mrtvol. Noční vzduch škodí mým kolenům, ale uvnitř místnosti se dusím, je přeplněna pachem krve. (*z balkonu*) Poslyšte, popravy stále ještě pokračují, že.

Hitler: Musí ještě pokračovat.

Krupp: Odtud není střelba slyšet, kterým směrem je Válečná akademie v Richteřieldu?

Hitler: *(vstane, přijde k němu a ukazuje z balkonu směrem vpravo)* Tamtím. *(jakmile to pronese, již se zase bez zájmu vrací zpět)* Touhle dobou likvidují už jen malé ryby.

Krupp: A všechno to našimi lehkými střelnými zbraněmi. Být zastřelen nejúčinnějšími zbraněmi na světě od firmy Krupp musí znamenat i pro popraveného lehkou smrt. A když se člověk vcítí do pušek, tak ty si mohly po dlouhé době zase do sytosti zastřílet do živého lidského masa a pak se uložit spokojeně ke spánku na dubových poduškách stojanů na pušky. Stejně jako voják, který si zašel v době dovolenky po dlouhé době do bordelu. Závidím těm, co mohou spát.

Hitler: *(v samomluvě)* Ernst je voják, Adolf umělec?... Ne, mělo by se to říci jinak: Ernst byl voják. A Adolf se stane umělcem.

Krupp: *(z balkonu)* Říkal jste něco?

Hitler: Ne, nic.

Krupp: Nepřišel byste sem ještě jednou?

Hitler: Zrovna když si říkám, že Röhm konečně umřel, tak teď mi zase pro změnu budete rozkazovat vy?

Krupp: *(šokován skrytým významem těchto slov, upustí na zem hůl)* Ach!

Hitler: *(pořád nevstává ze židle)* Co se stalo?

Krupp: Vždyť to vidíte. Upadla mi hůl.

Hitler: Chcete mi tím snad říci, abych ji zvedl?

Krupp: Neříkám přímo, abyste ji zvedl, ale... *(proti vlastní vůli začne znít podlézavě)* ...ale kdybych si ji měl sebrat sám, moje kolena... nesnesitelně bolí, když se hluboko sehnou.

Hitler: *(nevstává z místa)* Už jdu.

(Krupp stojí s rukou opřenu o dveře na balkon a jen čeká.)

Hitler: *(se shrbenými zády melancholicky zpívá)*

Nás věrných druhů šik

rozrážel bitvy ryk

a smrti jsme se jenom smáli

Vítězný byl ten smích

i když nám na hrudích

vlčí máky rozkvétaly

(Zpívá tiše, pochmurně a s chladnou brutalitou.)

Krupp: *(bolestně vykřikne)* Hitlere!

Hitler: *(jako by se probudil, svižně vstane)* Ale, ale, promiňte mi. *(zvedne hůl z podlahy a s přehnanou uctivostí ji podá Kruppovi)* Bolí to hrozně moc, pane Kruppe?

Krupp: Děkuji. Děkuji. Už je to dobré.

Hitler: *(vládně jej podpírá)* Musíte dávat pozor... Mimochodem, před chvílí jste mě volal, že? Na okamžik jsem se zamyslel... Co jste si přál?

Krupp: To... to bylo... Co to jen bylo?

Hitler: Vzpomenete si později. Ale tady venku to škodí vašemu zdraví, vraťme se dovnitř.

Krupp: *(chce se zrovna vrátit do pokoje)* Á, už jsem si vzpomněl! Pojďte na balkon. Chci, abyste to slyšel.

Hitler: Co?

Krupp: Střelbu.

Hitler: Odtud nemůže být slyšet...

Krupp: *(se zápalem)* To si asi myslíte. To si asi myslíte! Jenže to jsou výstřely při popravách na váš rozkaz. Musí dolehnout až k vašim uším. Chci, abyste napnul i svá ouška srdeční a rozeznal zvuk smrtících výstřelů za vysokou, kamenně bezcitnou zdí Válečné akademie.

Hitler: To chcete na mně trochu moc. Především se neví, kdy se dokonce i já mohu stát terčem, a tak není radno pozdě v noci vycházet ven na balkon... *(váhavě vyjde na balkon)* ...Slyšet je jen vzdálené rachocení kol Stadtbahnu, občasné zahoukání automobilu, a třída Unter den Linden je ponořena pod noční oblohou bez hvězd do hustého stínu, který vrhá její stromořadí.

Krupp: Nemůžete to neslyšet! Jsou to výstřely na váš rozkaz.

Hitler: Pane Kruppe, v tom, co mi říkáte, je kus pravdy. Hlas dynama, zdroje, jenž uvedl v pohyb tuto krvavou noc, nemůže nedolehnout k mému sluchu.

Krupp: To je ono, Naslouchat tomu hlasu, nechat se tím hlasem unést, stimulovat co nejvíc krvavých představ. A pak se znovu vrátit k životu a vládnout. Není jiné cesty, jak sebe sama obrodit, Jen to je lék na vaši nespavost.

Hitler: *(rozzářenýma očima)* Opravdu, pane Kruppe, když tak o tom mluvíme, nejasně je začínám slyšet. Celou salvu výstřelů... I když pár výstřelů se trochu opozdilo... U malých popravčích čet, nezkušených a narychlo sestavených, se ovšem něčemu takovému nedá zabránit.

Krupp: Slyšíte? Ty výstřely, které pronikají do prsou nízkých šarží v uniformách oddílů SA?

Hitler: Přirozeně, že je slyším! Taková marnotratnost! Mohli je přece postavit vedle sebe do řady, ale střílejí je svědomitě jednoho po druhém. To se ví, že to slyším... A zase salva... K líci zbraň! Pal!... Pal!... Pal!

Ted' to vidím naprosto živě. Tvář se zavázanýma očima se náhle zvrátí dozadu. Prohne se jako luk. Zvrácená mužská brada, do ruda zbarvená krví, která se vyřinula z úst. A potom jako postřelený pták, prudce a hluboko sklopí hlavu na vlastní hrud' a umírá... Pohleďte, všichni ti chlapi mají na sobě oblečeny stejnokroje oddílu SA! To také znamená, že se vzepřeli mému rozkazu nenosit uniformy. Už jen to stačí k tomu obvinít je na místě z plánované vzpoury... Přes čtyři sta kusů uniformy, v níž se Röhm tak domýšlivě naparoval, bylo na hrudi provrtáno červenými dírkami. Jako paňáci na střeleckých terčích se skutálely dolů, do jam vykopaných u jejich nohou... Pal!... Pal!... Pal! Ti mladí svalnatí hulváti, co se - dokud měli Röhma - naparovali jako pávi. Tímhle skončilo mládí těch ubožáků, co se spoléhali jen na své svaly... To je jejich konec. Ted' skončilo i to jejich hraní si na vojáčky, i velkohubě předstíraná statečnost a rozhodnost, i ty jejich přehlídky o každém svátku, to jejich vyřvávání písniček v pivnicích, i jejich staromilská pýcha potulných rytířů a nostalgie, i to sentimentální přítelíčkování kamarádů ve zbrani... S tím vším je konec. Je konec i s revolucí, o níž snili..., protože kulky z pušek oddílů SS nadělaly cedníky z těch jejich zlatem oprýmkovaných hrudí, i z jejich dětinských snů o revoluci... Tímhle končí i hraní si na jakoukoli revoluci.

Krupp: I hraní si na jakoukoli revoluci... Podruhé už se asi neobjeví nikdo, kdo by spřádal sny o revoluci. Dnes, kdy byla zadušena revoluce, vás armádní kruhy jako jeden muž podporují. Teprve ted' jste získal kvalifikaci pro to stát se legitimním prezidentem. Bylo to nezbytné.

Hitler: *(doprovází Kruppa dovnitř místnosti a nabízí mu židli)* Ty výstřely, pane Kruppe, jsou posledními výstřely, kterými Němci střílejí Němce... Tím jsem všechno vyřešil.

Krupp: *(pohodlně se uvelebí na židli)* To je pravda. Ted' už můžeme s klidem nechat všechno na vás. Odvedl jste dobrou práci. Jediným mávnutím meče na obě strany jste skolil levici i pravici.

Hitler: *(popojde do středu jeviště)* Ovšem, politika se musí ubírat střední cestou.

opona

(13. října 1968)